

ALMEX CONSULTING
We make things work

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ
A COMUNEI TELCIU
2014 - 2020**

TELCIU 2013

Calea Serban Voda nr. 22-24, sector 4, Bucuresti, România; Tel: +4 031 7171799; Fax:031-7171799

office@almexconsulting.ro - www.almexconsulting.ro

COMITETUL LOCAL DE COORDONARE

Nume si prenume	Reprezentanți
Mureșan Sever	Primar
Bumbu Ioan	Viceprimar
Pupeză Luca	OSC Telciu
Moldovan Octavian	Inspector Primăria Telciu
Tanc Aurel	Consilier local
Dobricean Victor	Consilier local
Suciu Ioan	Consilier local
Ganea Gheorghe	Consilier local
Frijan Ioan	Consilier local
Tompa Ioan	Consilier local
Scuturici Gheorghe	Consilier local
Rebrișorean Nicolae	Consilier local
Moldovan Ovidiu	Consilier local
Ceuca Gheorghe	Consilier local
Ganea Vasile	Consilier local
Scuturici Silviu Gheorghe	Consilier local
Zapciu Sevastian	Consilier local
Cazacu Victor Lucian	Consilier local
Parascan Dănuț	Biserica Ortodoxă Telciu
Tofan Ovidiu	Biserica Ortodoxă Telcișor
Târgoveț Nicolae	Biserica Ortodoxă Bichigiu
Peter Luca	Agent economic
Hovrea Victor	Agent economic
Sabău Elena	Medic
Vila Pavel	Medic
Gril Pavel	Medic veterinar
Rus Narcis	Medic veterinar
Puica Vasile	Grup Școlar Telciu
Mureșan Daniela	Grup Școlar Telciu
Homei Domnica	Grup Școlar Telciu
Gaftone Luca	Agricultor
Pupeză Grigore	Agricultor

CUPRINS

Capitolul	DENUMIRE CAPITOL	Numărul pag.
	CUVÂNT INTRODUCATIV	4
	INTRODUCERE	5
Cap. I	I.I Conceptul de dezvoltare regională	5
	I.II Conceptul de dezvoltare locală	5
	I.III Necesitatea formulării și implementării unei strategii de dezvoltare locală	6
Cap. II	PREZENTAREA GENERALĂ A COMUNEI	7
Cap. III	ANALIZA SWOT	30
Cap. IV	ELEMENTELE STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A COMUNEI TELCIU ÎN PERIOADA 2014 - 2020	32
Cap. V	PORTOFOLII DE PROIECTE PROPUSE	42
Cap. VI	„HARTA” STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A COMUNEI TELCIU	63

CUVÂNT INTRODUCATIV

Stimați cetățeni,

Recunoaștem nevoia unei viziuni, a unei perspective pe termen lung pentru un viitor comun, în care să ne regăsim ca membrii ai comunității, care să ne motiveze și să ne ghideze în stabilirea politicilor, priorităților de dezvoltare și a acțiunilor care trebuie întreprinse, a programelor și proiectelor prioritare pentru comuna noastră.

Înțelegem să valorificăm împreună, respectând principiile dezvoltării durabile, resursele naturale, materiale, umane precum și tradițiile noastre, în scopul unei dezvoltări constante, care să facă din comuna Telciu una dintre cele mai dinamice.

Pentru a ne atinge obiectivele până în anul 2020, este necesar ca în decursul acestei perioade să adoptăm acea strategie care poate să transforme viziunea noastră de dezvoltare în realitate.

Strategia de dezvoltare a comunei în perioada 2014-2020 este un proiect inițiat de Consiliul Local Telciu, în colaborare cu alte instituții (școala, biserica), reprezentanți ai asociațiilor, operatorilor economici, cu cetățenii comunei și are ca scop stimularea dezvoltării integrate și armonioase a comunei noastre.

Menționăm faptul că sursele de finanțare pentru proiectele propuse vor fi fondurile europene, fonduri guvernamentale și fondurile proprii ale beneficiarilor, precum și alte surse de finanțare.

Suntem conștienți că numai prin concentrarea acțiunilor pe aceste proiecte prioritare, viziunea noastră comună și obiectivele strategice stabilite vor putea fi atinse.

Primar,

Ing. Mureșan Sever

CAPITOLUL I

INTRODUCERE

I.I CONCEPTUL DE DEZVOLTAREA REGIONALĂ

Ca ansamblu de politici și strategii ale autorităților publice centrale și locale, elaborate în scopul îmbunătățirii performanțelor economice ale unor arii geografice constituite în Regiuni de Dezvoltare și care beneficiază de sprijinul Guvernului României, al Uniunii Europene, al altor autorități naționale și internaționale, strategia de dezvoltare regională trebuie să pornească de la nevoile de dezvoltare locală, pe care să le coreleze cu cele de dezvoltare națională.

Strategia de dezvoltare locală a comunei Telciu, trebuie să fie în strânsă legătură cu Planul de Dezvoltare Regională al regiunii din care face parte zona respectivă și prioritățile identificate de Planul Național de Dezvoltare.

În condițiile pregătirii noii execuții bugetare la nivelul Uniunii Europene pentru perioada 2014-2020, obiectivul general al strategiei de dezvoltare regională rămâne:

Creșterea gradului de atractivitate și competitivitate al regiunilor prin îmbunătățirea infrastructurii economice, infrastructurii de transport și întărirea coeziunii sociale.

Fără înlăturarea disparităților intraregionale, un asemenea obiectiv însă nu poate fi îndeplinit.

Înlăturarea cauzelor acestor disparități presupune la nivel de regiune următoarele priorități:

- dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii de transport și edilitare;
- dezvoltarea infrastructurii de mediu;
- dezvoltarea mediului de afaceri;
- dezvoltarea turismului;
- dezvoltarea resurselor umane și a serviciilor sociale.

I.II CONCEPTUL DE DEZVOLTARE LOCALĂ

Strategia de Dezvoltare Locală a comunei Telciu pornește de la prioritățile mai sus menționate, propunându-și însă implementarea acestora prin obiective specifice, care îndeplinite, vor reduce disparitatea social economică la nivel județean și regional.

Dezvoltarea locală a comunei Telciu presupune implementarea unor politici locale multianuale, elaborate participativ, prin investiții în sectoare prioritare, care să conducă la valorificarea potențialului economic și social al comunei.

Acest obiectiv local poate fi atins printr-un set de măsuri integrate, care presupun investiții în:

- Reabilitarea infrastructurii de transport, a căilor de comunicație locală, de acces spre zonele agricole, forestiere și spre cele cu potențial turistic, precum și de siguranță a traficului.
- Reabilitarea ecologică a zonelor publice și private cu valoare turistică și istorico - culturală.
- Dezvoltarea infrastructurii de mediu, canalizare, alimentare cu apă, gestionarea deșeurilor, împăduriri.
- Dezvoltarea infrastructurii de afaceri.
- Implementarea de proiecte care să răspundă nevoilor de locuri de muncă și asistență socială.

I.III NECESITATEA FORMULĂRII ȘI IMPLEMENTĂRII UNEI STRATEGII DE DEZVOLTARE LOCALĂ

Implementarea unor asemenea măsuri presupune o Strategie de Dezvoltare Locală, elaborată participativ, care să reflecte cât mai fidel nevoile, opțiunile și decizia cetățenilor, precum și disponibilitatea acestora de implicare în problemele comunității.

Strategia trebuie să reprezinte radiografia generală a comunei, detalierea direcțiilor strategice de dezvoltare și rezultatul implicării tuturor factorilor interesați, responsabili și relevanți de la nivelul comunei.

Strategia lărgeste perspectiva cunoașterii zonei - comunității, prin precizările și clarificările aduse, astfel încât toate oportunitățile de dezvoltare și de finanțare a proiectelor propuse, să poată utiliza o asemenea strategie ca document de referință în planificarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea măsurilor aplicate.

Strategia trebuie să reprezinte cel mai important ghid în procesul de creștere a capacității autorităților locale de a-și planifica și elabora proiectele, a identifica și gestiona sursele de finanțare în conformitate cu exigențele Uniunii Europene.

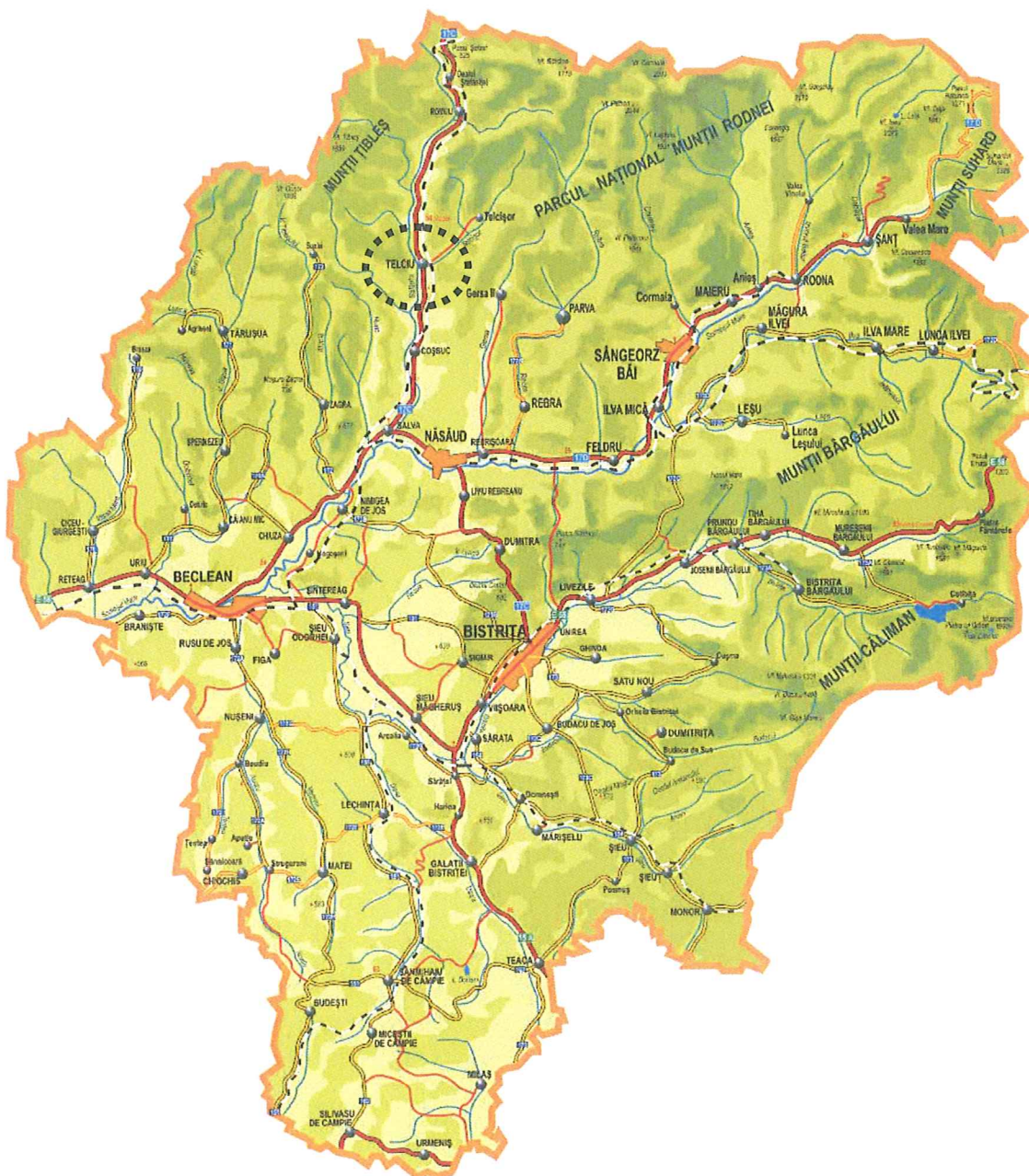
CAPITOLUL II

PREZENTAREA GENERALĂ A COMUNEI

II.1 COMUNA TELCIU - DESCRIERE GENERALĂ

Așezarea și limitele comunei Telciu:

Comuna Telciu este o unitate administrativ teritorială a județului Bistrița Năsăud, fiind așezată în N-V acestuia.

Comuna Telciu este străbătută de râul Sălăuța (cursul ei mijlociu) și de afluentul ei principal de pe stânga, Telcișorul. Are o altitudine medie de 379 m și este traversată în lungime de DN 17C, care leagă localitățile Bistrița - Salva-Vișeu. Linia ferată largă a fost construită în anii 1949-1952, și leagă localitatea Salva cu Depresiunea Maramureșului. Telciu se află la o distanță de circa 50 km față de

municipiul Bistrița, reședința județului și la 19 km față de Năsăud, cel mai apropiat oraș. Hotarul comunei de 240,19 km² o înscrie printre cele mai mari comune din județul Bistrița-Năsăud. Este încadrată la nord de comuna Romuli, la N-V de județul Maramureș, localitățile Botiza și Dragomirești, la est de comuna Rebrișoara, la sud de comuna Coșbuc, la vest de comuna Zagra, cu satul Suplai, iar la N-V tot de județul Maramureș prin culmea Munților Țiblesului.

Din punct de vedere geologic, localitatea Telciu se află la limita de vest a cristalinelor munților Rodnei, despărțindu-i pe aceștia de formațiunile eruptive terțiare ale munților Țiblesului.

Structura teritorial-administrativă a comunei Telciu cuprinde trei localități: Telciu, satele Telcișor și Fiad, iar după anul 1990 și satul Bichigiu a trecut, de la comuna Coșbuc, la comuna Telciu printr-o decizie a Prefecturii Bistrița-Năsăud.

Reședința comunei este localitatea Telciu, ce se află la circa 6 km de satul Telcișor, la 5 km de vatra satului Fiad și la 10 km față de satul Bichigiu (pe artera de circulație). Între Telciu și satul Fiad, legătura se face pe un drum modernizat și calea ferată, iar legătura cu Telcișorul se desfășoară pe drumul forestier ce leagă reședința de comună cu punctul numit „La funicular” de pe Valea Telcișorului.

Coordonatele geografice ale centrului de comună sunt următoarele: 47°24' latitudine nordică, 24°53' longitudine estică. Ținând seama de suprafața mare a comunei Telciu, resursele naturale bogate, reprezentate prin păduri și pășuni, rețea hidrografică deasă cu însemnate resurse hidroenergetice, forță de muncă și potențial turistic remarcabil, se pot întrezări perspective frumoase de dezvoltare a comunei.

Comuna Telciu este înfrățită cu localitatea Monthey din Elveția. Astfel, se intenționează inițierea unor proiecte pe linie de industrializare și dezvoltarea agroturismului care, cel mai probabil, se vor contura în următorii 5-10 ani.

Relieful

Fizico-geografic, comuna Telciu este situată în aria montană „Țibles-Rodna” și aria submontană a Piemontului Năsăudului. Aria montană deține 65%, iar cea submontană și deluroasă, restul de 35% din teritoriu. Lipsa câmpiei este suplinită în mică parte de luncile râurilor Sălăuței și ale Telcișorului. Treapta montană cuprinde piscuri înalte ce ajung la 1.839 m în Munții Țiblesului și aproape 2.000 m în Munții Rodnei, în apropierea Obârșiei Rebrei. Munții Țibles fac parte din lanțul vulcanic al Maramureșului, fiind situați în partea de N-V a comunei. Pe teritoriul comunei, Munții Țibles sunt cuprinși între vârful Țibles (1.839 m) în vest și culoarul Sălăuței în vest, sunt alcătuiți din roci de origine sedimentară și eruptivă, de vârstă paleogenă și neogenă.

Culmile acestor munți se înșiruie sub formă de mekuri eruptive cu înălțimi cuprinse între 1.065-1.500 m. Piscul cel mai înalt, care domină vârful Bran, Măgura Neagră și Țigla din județul Bistrița-Năsăud, îl constituie vârful Țibleșul cu înălțimea de 1.839 m. De aici culmile coboară treptat, spre S-E, iar apoi continuă direcția sud, paralel cu râul Sălăuța. Aceste culmi, care străjuiesc comuna Telciu spre vest, de la nord spre sud, sunt: Obcina, Scochisilor (957 m), Obcina Serade (913 m), Dealul Bumbului (785 m), Vârful Cireșului (854 m), Dealul Vârtoapelor (747 m), coborând în continuare pe teritoriul comunei Coșbuc, până ce se pierde la Salva în lunca Someșului Mare. Alcătuirea diferită a rocilor, care-i compun, agenții modelatori externi, nivali și paraglaciar, au generat alcătuirii masive de grohotișuri la poalele acestor versanți.

Masivul Tibleș este în cea mai mare parte împădurit de codrii compacți de fag și conifere, deasupra cărora se întind pășuni alpine unde apar insular pâlcuri de jnepeni, ce-i dau un aspect deosebit de pitoresc. Munții Rodnei, situați în partea de nord-est a comunei Telciu, sunt o zonă turistică care poate fi vizitată urmând valea Telcișorului, ce pătrunde în interiorul lor pe o distanță de aproape 20 km. Înălțimile acestor munți pe teritoriul comunei Telciu se apropie de 2.000 m în jurul Obârșiei Rebrii, iar apoi scad treptat spre sud, sub forma unor dealuri, până la 711 m în apropierea comunei Telciu.

Înălțimile cele mai mari ale munților Rodnei le întâlnim în partea de nord-est a comunei, unde relieful se prezintă ca un horsit datorită structurii sale cristaline, dar puternic fragmentat, delimitând mai multe culmi, după cum urmează: culmea Obârșia Rebrii (2.056 m), în care comuna Telciu deține 85 ha, Bătrâna (1.710 m), Tomnatec (1.384 m), Muncelul (1.607 m), Coccozișului (1.372 m), după care pe dreapta Telcișorului se desfășoară Obcina Telcișorului (cu 1.175 m), Vârful Chicerii (1.056 m), Dealul Stanistei (710 m). Pe stânga Telcișorului se desfășoară Obcina Rebrîșoarei, Oiciorul Frasinului ce culminează cu Vârful Văratec cu 1.062 m, Dealul Megiani (994 m), Piciorul Vadului care atinge 1.194 m în Vârful Măgurii.

Urmează nivelele inferioare de 750-900 m și de 680-700 m, iar între acestea și nivelele superioare s-ar afla o suprafață intermediară ca o prispă situată la 1.100-1.300 m, reprezentată prin vârfuri de munte ca Vârful Coccozișului (1.372 m), Fruntea Pietrii (1.245 m) etc. Suprafața Muntelui Bătrâna, ce aparține din vechime Telciului, este echivalentă suprafeței Cerbu din Munții Maramureșului și din vestul Carpaților Orientali.

Versanții râului Sălăuța sunt foarte afectați de alunecări de teren active și fixe. Alunecările de teren sunt de mai mare amploare și mai numeroase pe versantul stâng, aparținând Munților Rodnei. Aceste alunecări sunt în trepte, de pe jumătatea superioară a versanților până în partea inferioară distrugând terenurile arabile, fânețe, până în lunca râurilor.

În raza satului Telcișor, versantul drept este foarte abrupt cu păduri defrișate până la culme, pentru mărirea suprafeței cu pășuni și arabil. În amonte de satul Tecișor alunecările de teren se manifestă pe mari suprafețe, pe Valea Stejarului, Valea Poienii, unde alunecarea activă a distrus casele unor locuitori. La fel este situația pe Valea Prisăceleii, care a coborât cu pădurea până la vale, în urma ploilor din 1970.

Pe Valea Seacă alunecările de teren s-au pornit în urma defrișării pădurii de aici pe mai multe suprafețe. Pe distanțe mari de-a lungul râului Sălăuței, alunecările de teren au fost fixate prin zidărie puternică de către personalul CFR, odată cu executarea liniei ferate Salva - Vișeu în 1949-1952.

Pentru oprirea eroziunii se impune luarea unor măsuri cât mai urgente de fixare a vegetației, pășunatul sistematizat, reînsămânțarea pășunilor și executarea de plantații, în special a celor cu expoziție sudică și vestică. Reîmpădurirea trebuie receptată ca o necesitate, nu ca un orgoliu a organelor silvice, brigadierilor și pădurarilor.

Rețeaua hidrografică

Comuna Telciu aparține bazinului hidrografic al râului Sălăuța. Bazinul superior al Sălăuței cuprinde regiunea montană cu altitudini ridicate ca: vârful Bătrâna (1.710 m), Țibles (1.839 m), coborând apoi încă în amonte de confluența Sălăuței cu Telcișorul la 500-700 m.

Relieful bazinului este unul din principalii factori, care contribuie în mod nemijlocit la geneza și desfășurarea fenomenelor hidrologice. Influențele lui sunt directe prin gradul de fragmentare, energia reliefului, masivitate, pante și directe prin crearea zonalității verticale a umidității. Analizând harta unităților de relief din bazinul Sălăuței, observăm individualizarea mai multor zone, una înaltă muntoasă, iar a doua de dealuri montane și depresiuni.

Apele freatice sunt cantonate în rocile poroase permeabile, au un regim permanent, iar volumul este dependent de variația umidității exterioare. Frecvent s-au dezvoltat sedimentele fluviale (șesuri aluvionare, lungi, terase, conuri de dejecție, grohotișuri), care prin caracterul lor granular neîncetat oferă condiții optime de acumulare și circulație.

Zona montană dispune de posibilități mai reduse de cantonare a apelor freatice, totuși ele apar în scoarța de alterare a rocilor cristaline, eruptive și chiar cele sedimentare mai vechi (calcare, dolmite, gresii, marne etc.).

Apele freatice din formațiunile eruptive au o mineralizare complexă, iar conținutul în săruri dizolvate variază între 200-1.500 mg/l, deseori însoțite de

emanații de CO², dovada legăturii cu aureola mofetică Țibleș-Bârgău-Călimani.

Legat de formațiunile eruptive din subsol, izvoarele minerale apar pe versantul N-E al Munților Țibleș, la izvoarele Fiadului, din aluviunile pârâului Mesteacăn. Dintre ele cel mai important este izvorul Mesteacăn.

Pânza de apă freatică din luncile râurilor este înmagazinată în depozitele aluvionare, la adâncime de 1-3 m adâncime. Datorită adâncimii mici, apele subterane sunt captate cu ușurință prin puțuri constituind până nu demult sursa principală de alimentare cu apă a locuitorilor comunei.

Apele de suprafață. Sălăuța, unul din principalii afluenți din dreapta Someșului Mic, izvorăște din partea sudică a pasului Setref (917 m) și este cunoscută sub numele de Valea Lazului, până la confluența cu Valea Frumușică și râul Strâmba. Obârșia Sălăuța este formată din două ramuri, care după ce se unesc iau direcția S- E până la confluența cu Valea Strâmbă și Frumușică pe o distanță de 5 km. De aici își croiește drum printre munți și coline stâncoase spre sud. Lungimea totală este de 38,9 km, se varsă în Someșul Mare după ce străbate localitățile Romului, Telciu, Coșbuc și Salva și are bazinul de recepție în suprafață de 408 km².

Afluenții cei mai numeroși și mai bogați în debit ai Sălăuței se află pe teritoriul comunei Telciu: Valea Fiadului, Fiezelul, Valea Rea, Valea Telcișorul, Valea Babii, Valea Bichigiului.

Telcișorul este cel mai important afluent de pe stânga râului Sălăuța, care adună apele a peste 15 pâraie: Valea Pietrii, Dosul Bătrân, Valea Seacă, pârâul Orbului, Valea Buscatului, Valea Poienii, Valea Lustii, Valea lui Grigore, Ceița etc., începând de la izvoare până la vărsarea lui în apropiere de centrul comunei Telciu, pe o distanță de 15 km.

Obârșia Telcișorului se găsește pe versanții sudici ai Obcinilor Rebrii și Frumușeaua, Culmea Tomnaticului, Fundul Văii Seci, Valea Seacă, Izvorul Poetrei și platoul Șesuri. La locul numit „La funicular” (554 m) confluează pâraiele Dosu Bătrân (cu afluentul său Izvorul Pietrei), Valea Seacă, Izvorul Fântâniile Reci.

Pe partea dreaptă, Sălăuța primește pe teritoriul comunei Telciu ca afluenți mai importanți Fiadul, care culege apele pe versantul N-E al Munților Țibleșului și confluează în dreptul satului cu același nume (unde până prin 1953-1955 exista o fabrică de cherestea), iar mai la sud, în dreptul cătunului Transbordare (unde până în anul 1972 exista un depozit de lemne, care a fost mutat ulterior în comuna Coșbuc).

Sălăuța primește apoi apele pârâului Fiezelul, care adună apele de versantul S- E al Munții Țibleșului.

La sud de comuna Telciu, singurul afluent mai important ce îl primește Sălăuța este Bichigiul, iar la nord pe teritoriul comunei Romuli primește pe partea stângă pe

Densitatea medie a rețelei hidrografice Sălăuța este cuprinsă între 0,7 și 0,9 km/km², inferioară densității pe județ, care ajunge la 1,2 km/km². Această valoare are în vedere numai râurile permanente, mai puțin importante sau intermitente, reflectând astfel, în totalitatea ei fragmentarea reliefului și densitatea rețelei hidrografice temporare. Analizând harta rețelei densității hidrografice se observă că în regiunile montane există o rețea hidrografică mult mai densă decât în regiunile deluroase.

În regiunile înalte din cadrul bazinului Sălăuța datorită umidității bogate și fragmentării reliefului, densitatea rețelei hidrografice prezintă aspecte diferite, spre exemplu, în Munții Rodnei densitatea atinge valori cuprinse între 0,3-0,6 km-km². Aceasta se datorează suprafețelor întinse de grohotișuri, care înconjoară piscurile și în care rețeaua superficială este slab organizată, perioadei îndelungate de îngheț (5-6 luni din an), prezenței circurilor unde există o rețea hidrografică bine dezvoltată, precum și prezenței suprafețelor de netezire.

În schimb, în zonele de trecere de la zona subalpină spre zona acoperită cu păduri, densitatea rețelei hidrografice crește rapid de la 0,7-0,9 km/km². Aceasta se datorează organizării unei rețele hidrografice bogate, alimentate din grohotișuri, care au o mare capacitate de înmagazinare și cedare a apei.

Clima

Comuna Teciu se încadrează în sectorul cu climă continentală moderată cu ușoare influențe vestice.

Relieful muntos înalt condiționează schimburi importante ale valorilor tuturor elementelor climei (temperatură, precipitații, presiunea atmosferică, etc.), care cresc sau scad cu altitudinea, pe distanțe foarte mici. Pe de altă parte, fragmentarea reliefului determină o serie întreagă de nuanțe climatice și topoclimatice, legate de văi, versanți, creste și depresiuni.

Cu toate că este așezată în partea nordică a țării, lanțurile muntoase ce o înconjoară, o adăpostesc față de influențele negative ale „Crivățului”. Mai mult, se fac simțite masele de aer dinspre vest și nord-vest, care de obicei sunt umede și relativ calde primăvara și toamna.

Radiația solară constituie sursa primară de energie de care depinde dezvoltarea proceselor geografice și biologice. Radiația solară directă înscrie valori de cca. 65 kcal/cm² și este puternic influențată de prezența și regimul norilor și a ceței. Suma totală a radiației solare se precizează ca variind între 35-132 kcal/cm²/an.

Regimul temperaturii

Temperatura medie anuală pe teritoriul comunei Telciu, variază între aproximativ 2°C la altitudini de cca. 1.700-1.800 m în zona Munților Rodnei, crescând la 8°C în centru comunei Telciu, la altitudinea de 379 m. Aceste valori sunt cele mai apropiate de valorile întâlnite și pe teritoriul comunei Telciu, la altitudinile cele mai joase, respectiv în centrul comunei, lungul văilor Sălăuța și Telcișor. Valorile medii lunare și anuale nu sunt constante, înregistrându-se mari diferențe de la o lună la alta, de la un an la altul, în raport de evoluția ploilor. În timpul iernii, mediile lunare se mențin sub 0 °C, cea mai coborâtă medie înregistrându-se în luna ianuarie. Temperatura scăzută în lunile de iarnă se datorează frecventelor inversiuni ale aerului, datorită situației depresionare a comunei. În zona joasă se produc stratificări și acumulări ale aerului rece, ce are ca rezultat producerea de înghețuri, primăvara devreme, fenomen cu repercusiuni asupra recoltelor livezilor. Temperaturile medii cele mai ridicate se înregistrează în lunile iulie și august, ceea ce dovedește că optimul termic este favorabil culturilor de câmp, luni în care se produc și se cosesc fânețele. În majoritatea anilor supuși observațiilor, mediile acestor luni variază în jurul a 20 °C, rar depășind această valoare. În anii 1976-1980, valorile medii ale lunilor iulie și august au fost mai scăzute, deci verile au fost mai reci cu urmări nefavorabile pentru agricultură. Brumele târzii apar în ultimele decade ale lunii septembrie, de regulă, după 15 septembrie și devin frecvente în a doua jumătate a lunii octombrie.

Numărul zilelor de vară sunt de circa 20-30 în zona înaltă și 40-70 în zonele mai joase, în schimb, a celor de iarnă sunt de 90-130, indiciu al existenței unor condiții favorabile practicării sporturilor de iarnă.

Lunile cele mai reci sunt decembrie și ianuarie cu temperaturile cuprinse între -17 °C și -26 °C.

Precipitațiile sub formă de zăpadă cad în perioada rece a anului, prima zi (în medie) cu stratul de zăpadă fiind semnalată în decada întâi a lunii noiembrie, în zona înaltă și în a doua decadă în zonele cu altitudini de sub 800 m.

Vântul

În tot timpul anului, hotarul comunei Telciu este expus circulației predominante, zonala vestică, cu frecvența maximă a vântului din N-V. Valorile medii ale vitezelor oscilează între 3,5 și 4,3 m/s, cele maxime ridicându-se la peste 35 m/s cu schimbări evidente ale direcției, de la vară la iarnă și cu intensificări mai mari pe culmile orientate E-V. În anotimpul cald sunt frecvente brizele de munte și vale, care bat dimineața spre înălțimi și seara spre regiunile joase.

Din informațiile meteorologice și informațiile de la ciobani, se poate deduce, în general, că vânturile din E prevestesc timp frumos, cele din N și N-E vreme friguroasă, iar cele din V și N-V ploaie.

La ridicarea eventualelor construcții industriale, este necesar studiul indicatorilor climatici, aplicat cerințelor construcțiilor. Ținând cont de frecvența dominantă a vânturilor din N-V și V, de condițiile de relief, precum și de posibilitățile de extindere a localității Telciu, amplasarea oricăror construcții cu caracter industrial, ar putea constitui un pericol de poluare a atmosferei.

II.2 STRUCTURA ADMINISTRATIV - TERITORIALĂ

Satele aparținătoare: **Comuna Telciu** este formată din punct de vedere administrativ din următoarele sate: **Telciu** (centrul de comună), **Telcișor**, **Fiad**, **Bichigiu**.

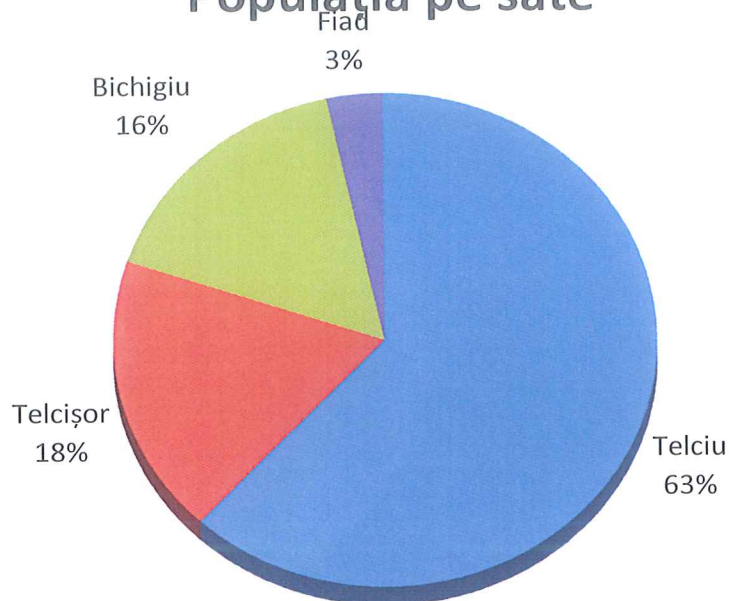
Tablou demografic general: numărul total al populației comunei Telciu este de **6.053 locuitori**.

Populația comunei - la nivelul anului 2013, poate fi redată astfel:

COMUNA TELCIU	
Localități componente	Nr. populație
Telciu	3748 loc.
Telcișor	1108 loc.
Bichigiu	991 loc.
Fiad	206 loc.
Total	6053 loc.

Modul de distribuție a populației pe satele din compunere este redat mai jos, astfel:

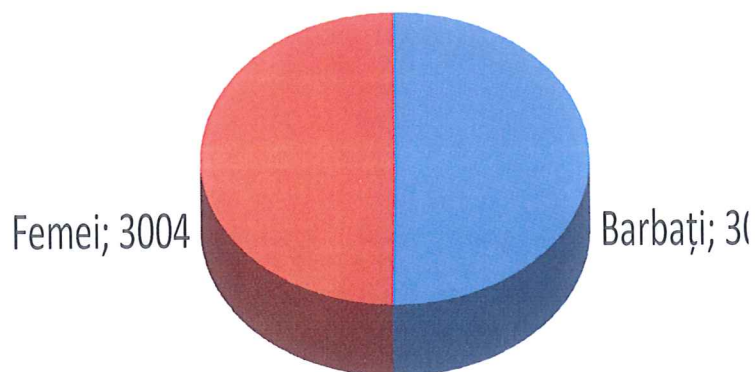
Populația pe sate

Structura populației pe sexe și grupe de vârstă (la nivelul anului 2013):

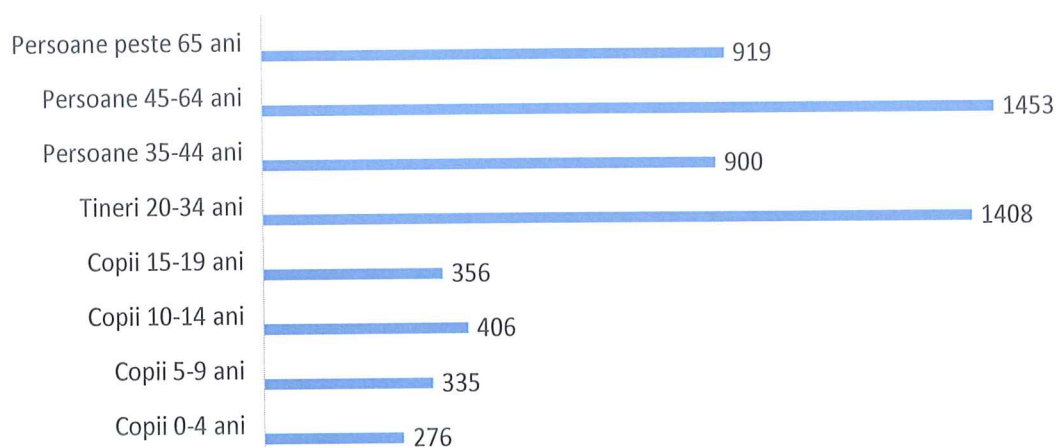
Total populație	Femei	Bărbați
6053 loc.	3004	3049
Grupă de vârstă		
0-4 ani	276	
5-9 ani	335	
10-14 ani	406	
15-19 ani	356	
20-34 ani	1408	
35-44 ani	900	
45-64 ani	1453	
65 ani și peste	919	

Reprezentarea grafică a structurii populației pe sexe:

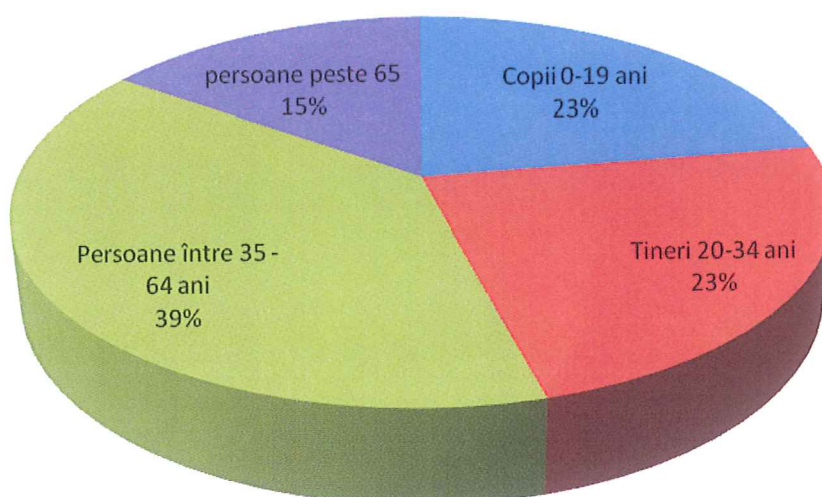
Structura populației pe grupe de vârstă:

Populația pe grupe de vârstă

Ponderea populației pe vârste poate fi reprezentată grafic astfel:

Ponderea populației

Structura etnică a populației comunei

Etnie	Nr. locuitori	%
Români	6038	99%
Rromi	6	
Altă etnie	9	
Total	6053	100%

Se poate menționa faptul că, de-a lungul timpului, populația comunei Telciu a scăzut în mod constant. Cauzele de fond sunt:

-
- Reducerea numărului de căsătorii și a natalității.
 - Perspectivele slabe de încadrare în câmpul muncii a tineretului.
 - Procesul de îmbătrânire a populației.
 - Lipsa locurilor de muncă și accentuarea șomajului.
 - Deteriorarea nivelului de trai și a stării de sănătate a populației (cronicizarea unor boli profesionale, cardiovasculare, pulmonare etc.);
 - Migrația forței de muncă din cauza restrângerii activității forestiere, a suprafețelor împădurite și reducerea drastică a numărului locurile de muncă, bărbații din Telciu fiind nevoiți să meargă la muncă atât în țară (Caransebeș, Cugir, Cârlibaba, Vatra Dornei) cât și în străinătate (Germania - Bavaria).
 - Existența unor oportunități mai mari în alte zone din țară și din străinătate:
 - o migrarea telcenilor spre Banat, în principal în zone urbane: Timișoara, Caransebes, Lugoj, Arad, Cugir, Bistrița, Cluj-Napoca, Năsăud precum și alte localități.
 - o o parte din telceni, au emigrat pentru a-și găsi de lucru în țări ca: Spania, Italia, Germania, Franța, Grecia și alte state europene.

Densitatea populației este de circa 25 de loc./km².

II.3 MEDIUL ECONOMIC

Resurse naturale

Pădurea comunei Telciu

În baza Legii 1/2000 pentru reconstituirea drepturilor de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere solicitate, potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii 169/1997, art. 29, alin. (4) care prevede următoarele: „comunele, orașele și municipiile care au deținut în proprietate terenuri cu vegetație forestieră, păduri, tufărișuri, fânețe și pășuni împădurite, redobândite la cerere, proprietatea acestora, în limitele probate cu actele care atestă suprafețele solicitate”.

În urma solicitării efectuate de comuna Telciu, Comisia județeană de stabilire a dreptului de proprietate emite Hotărârea nr. 132/2000, prin care se recunoaște reconstituirea dreptului de proprietate pentru comuna Telciu pentru suprafața de 17.187,8 ha, iar prin Hotărârea 235/2000, se reconstituie dreptul de proprietate

pentru suprafața de 211,9 ha. În suprafețele menționate mai sus sunt incluse și proprietățile satului Bichigiu.

Punerea în posesie a pădurilor s-a făcut prin procesele verbale de punere în posesie nr. 1980/2000 a Ocolului Silvic Sălăuța pentru suprafața de 13.555,4 ha, procesul verbal de punere în posesia O.S. Năsăud pentru suprafața de 3.630,3 ha și procesul verbal de punere în posesie nr.11/2000 a O.S. Sângeorz-Băi pentru suprafața de 211,9 ha.

Pentru administrarea pădurilor pe perioada octombrie 2000-septembrie 2002 s-a încheiat un contract de prestări servicii cu Direcția silvică Bistrița, plătindu-se echivalentul a 1,013 dolari SUA/ha/lună. În contul acestei prestații ocoalele ale O.S. Bistrița efectuau paza pădurilor și urmărirea Instrucțiunilor 572/1991, privind autorizarea exploatarei, predarea și reprimirea parchetelor, respectau regulile silvice de exploatare a masei lemnoase.

Lucrările de împăduriri, completări, curățiri precum și lucrările de combatere a dăunătorilor erau suportate din veniturile realizate din vânzarea lemnului.

Adunând aceste costuri s-a ajuns la concluzia că administrarea fondului forestier cu O.S. Bistrița este foarte costisitoare, profitul realizat în urma unei suprafețe așa mari de pădure fiind foarte mic. Urmare acestui fapt, s-a analizat situația existentă în Consiliul local Telciu și prin hotărârea serviciului public pentru agricultură, silvicultură și pășuni, s-a înființat Ocolul silvic comunal Telciu stabilindu-se și regulamentul privind organizarea, funcționarea, atribuțiile și limitele de competență ale organelor de conducere. Această hotărâre a fost luată în baza ordonanței de urgență a Guvernului nr. 96/1998, privind reglementarea regimului silvic și administrarea fondului forestier național, modificată și completată cu Legea 75/2002, precum și a ordinului ministrului agriculturii, alimentației și pădurilor nr. 116/2002, pentru popularea Instrucțiunilor privind autorizarea personalului silvic, avizarea pentru gospodărirea pădurilor proprietate publică aparținând comunelor, orașelor și municipiilor, a Legii 427/2002 privind statutul personalului silvic, Legii 215/2002, a administrației publice locale. În urma documentației depuse la Inspectoratul teritorial de Regim silvic și cinegetic Bistrița-Năsăud, aceasta emite Avizul nr.5/8.08.2002 pentru constituirea structurii silvice Ocolul silvic al comunei Telciu, aparținând Primăriei comunei Telciu.

Ministerul agriculturii, alimentației și pădurilor, Direcția fond forestier și cinegetic a eliberat „Autorizația de funcționare” nr. 20/19.08.2002 prin care se autorizează funcționarea structurii silvice la nivel de ocol, cu denumirea de Ocolul Silvic Comunal Telciu, având sediul în localitatea Telciu, județul Bistrița- Năsăud.

Organizarea ocolului cuprinde următoarele posturi: 1 post șef ocol; 1 post inginer șef; 1 post inginer silvic; 1 post contabil șef; 1 post jurist; 1 post tehnician silvic; 1

post casier-secretar; 5 posturi șefi de districte; 25 posturi de pădurar; 10 posturi de muncitor.

Preluarea în administrare a suprafețelor de la Ocoalele Silvice Sălăuța și Năsăud s-a făcut începând cu data de 1 octombrie 2002, iar de la Ocolul Silvic Sângiorz-Băi la 15 iulie 2003.

În cursul anului 2003 s-a executat amenajarea pădurilor proprietate a comunei Telciu. Prin amenajamentul întocmit s-a stabilit modul de gospodărire și conducere a orvietelor pe următorii 10 ani.

Folosindu-se noi criterii de stabilire a suprafețelor, din calculele efectuate a rezultat că suprafața fondului forestier al comunei Telciu este de 19.262 ha, având o vârstă medie a arborilor de 64 de ani.

Bogății ale naturii

Comuna are multe și frumoase comori naturale, numeroase zone cu peisaje sălbatice, colțuri de natură adevărată, puțin modificate de om. Dintre frumusețile naturale ale comunei, munții oferă cele mai minunate și variate priveliști, prezentând din totdeauna un interes deosebit pentru iubitorii de drumeții și cercetătorii naturii.

În Munții Rodnei, floarea de colț sau albumița, albumeala (*Leontopodium alpinum*) - steluța albă a creștelor montane calcaroase, originară din zona muntoasă a Asiei Centrale și a cărei floare a devenit simbolul ocrotirii naturii la noi, este azi în scădere datorită culegerii și comercializării ei. Bulbucii de munte (*Trillium europaeus*), datorită florilor aspectuoase este din ce în ce mai căutată și acest lucru ar putea constitui o amenințare.

Acestora li se adaugă câteva specii endemice de licheni, apoi alte endemisme din flora României ca: *Gențiana phlogifolia*, *Draba kotschyri*, *Melampyrum soxosuum* precum și speciile rare: *Fetusca porcii*, *Ligularia glauca*, *Silene acualis*, etc. al căror număr este din ce în ce mai scăzut.

Mergând în Munții Țiblesului, care se extind și pe teritoriul comunei TELCIU, iubitorul de natură poate găsi și alte plante interesante, care trebuie ocrotite. Un endemism propriu acestor munți este *Campanula alpina* varianta cibleni, descoperită de regretatul botanist, academicianul Iuliu Prodan. Dintre endemismele carpatice prezente în Munții Țibles remarcăm următoarele: *Acontium Moldavicum*, *Phyteuma tetramenum*, *Festuca carpatica*, etc. În aceeași zonă a Munților Țibles, care aparține teritorial-administrativ comunei și din care au fost prezentate speciile de mai sus, se pot recunoaște două plante, monumente ale naturii: *Gențiana punctată* și *Rhododendron kotschyi*, dar cu o arie de răspândire foarte restrânsă.

În această arie trăiesc și numeroase insecte, reptile, păsări și mamifere.

Dintre insecte, al căror număr de specii este foarte mare și a căror utilitate este

foarte cunoscută pe teritoriul comunei, menționăm furnica roșie (Formica rufa) mare distrugătoare a insectelor dăunătoare pădurilor și al căror număr de indivizi a scăzut foarte mult datorită exploatărilor forestiere. Ea trebuie ocrotită.

Dintre păsările ce trebuie protejate de către om, pe aceste meleaguri amintim Acvila de stâncă, cocoșul de mesteacăn, corbul.

Dintre mamiferele rare din cadrul Munților Rodnei, ce se desfășoară și pe teritoriul comunei TELCIU, amintim râsul (Lynx lynx), ce trăiește mai ales în pădurile greu accesibile, cu stâncării, urcând până în zona subalpină.

Pășunatul intensiv și extensiv a făcut ca o serie de specii de plante valoroase să dispară, fiind înlocuite cu altele de slabă calitate, ca apoi să apară eroziunea solului.

Pe raza comunei Telciu se află două însemnate peșteri: cea de la „Tăușoare” și peștera „Jgheabul lui Zalion”.

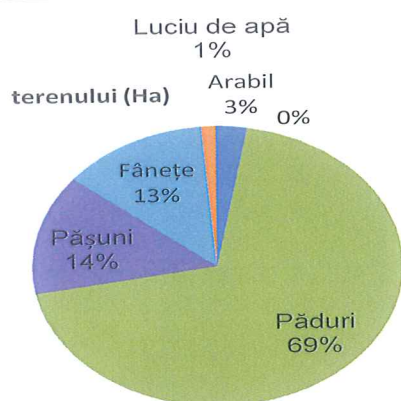
În prezent, parte din hotarul Telciului este inclus în „Parcul Național Munții Rodnei”. Astfel, circa 77.5 % din suprafața totală a parcului este inclusă în hotarul Telciului, în munții și pădurile din partea de nord și nord-est, motiv pentru care, în perspectiva următorilor 5-15 ani, sunt necesare măsuri deosebite de ocrotire și protecție a animalelor și mediului înconjurător, în mod special capra neagră, cocoșul de munte, vulturul, jderul, râsul etc.

La această acțiune sunt chemați să se implice inginerii, brigadierii silvici (șefii de district) și pădurarii de la Ocolul Silvic Comunal Telciu.

AGRICULTURA

1. Structura fondului funciar, în anul 2013, comuna Telciu

Categorii	Suprafața (în Ha)
Arabil	751
Livezi și pepiniere pomicole	7
Păduri	19262
Pășuni	3875
Fânețe	3564
Luciu de apă	347

2. Producția agricolă pe principalele culturi în perioada 2008-2013:

Cultura	Suprafața cultivată (Ha)					Producția totală obținută (t)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Grâu și seară	26	16	-	-	-	26	27	-	-	-
Porumb boabe	126	136	226	226	226	151	176	293	294	240
Cartofi	394	399	394	394	394	750	750	780	788	720
Legume	28	23	28	28	28	280	231	290	292	280
Fructe	7	7	7	7	7	21	19	18	20	18

3. Evoluția sectorului zootehnic 2008-2013:

Denumirea	Numărul de animale / ani				
	2008	2009	2010	2011	2012
Bovine	2600	2600	2400	2100	2050
Cabaline	240	220	220	210	210
Ovine	6400	6500	6000	5100	5100
Caprine	710	700	680	610	610

Porcine	2150	2000	2000	1800	1860
Păsări	25000	25000	20000	20000	20000

4. Forța de muncă și distribuția acesteia pe domenii de activitate:

Domeniul	Numărul salariaților pe domeniu				
	2009	2010	2011	2012	2013
Agricultură	2004	2004	1940	1940	1940
Industrie	99	99	99	99	99
Construcții	62	62	62	62	62
Comerț	68	68	68	68	68
Transporturi/comunicații	52	52	52	52	52
Administrație publică	52	52	52	52	52
Învățământ	64	64	54	64	64
Sănătate și asistență socială	30	30	30	30	30
Activități financiare	4	4	4	4	4
Alte domenii	104	104	204	204	204

Având în vedere cifrele de mai sus, se observă ca majoritatea locuitorilor trăiesc din agricultură.

Agricultura comunei Telciu se poate dezvolta, numai dacă se va pune un accent deosebit pe creșterea animalelor, în special a cornutelor - cornute mari - a oilor, cailor și cultivarea plantelor furajere intensive: trifoi, lucernă, iarbă de Sudan, sfeclă furajeră, cartofi, dovleci etc.

Unele gospodării se ocupă cu albinăritul, o îndeletnicire veche, iar în comuna Telciu sunt aproximativ 300 de familii de albine. Acesta este posibil să se dezvolte, deoarece zona nu este afectată cu substanțe chimice și pesticide, iar câmpul meliferic de flori este foarte bogat tot timpul anului.

În satele Fiad și Telcișor se află câte o păstrăvărie cu apă captată din Valea Fiadului și respectiv Valea Telcișorului, care se află sub tutela Ocolului Silvic Comunal Sălăuța. Aici se cresc și se comercializată păstrăvi pentru stațiunile turistice din zonă; Baia Borșa, Sângeorz Băi etc.

Dintre animalele cele mai importante pentru muncă sunt caii; deși numărul lor a scăzut. Ei mai constituie principala forță de tracțiune în cultivarea pământului, transportului furajelor, iar până nu demult erau folosiți în număr foarte mare la transportul lemnului în cadrul exploatărilor forestiere.

Agricultura montană este practică pe terenuri ce se întind pe distanțe de 8-20 km teren accidentat, care se lucrează numai cu animale, în condiții grele, iar transportul fânului de pe câmp se face pe sanie trasă de cai, mai rar cu căruță, ori cu străfuri sau pe animale, așa că necesarul de forță de muncă la 100 ha, convențional, este mult mai mare ca în zonele de câmpie și de dealuri joase.

Pentru ameliorarea agriculturii la nivelul comunei Telciu, având în vedere că după 1990 se observă o scădere continuă a producției agricole și animaliere, se impune ca autoritățile locale (Primăria, Consiliul Local Telciu, Școala) să promoveze o serie **de linii directe**, precum:

1. Să stimuleze **asocierea producătorilor agricoli** în vederea asigurării procesării și desfacerii producției agricole;
2. Înlocuirea agriculturii de subzistență prin **comasarea terenurilor agricole și cultivarea acestora cu ajutorul utilajelor mecanizate**;
3. **Creșterea numărului de animale și a producției de furaje**: fân, trifoi, lucernă și sfeclă furajeră, necesară întreținerii lor;
4. **Organizarea unor cursuri de calificare / specializare în domeniul agricol**: zootehnie, mecanizare agricolă, pomicultură;
5. **Utilizarea tehnologiei IT pentru accesul la informații și promovarea resurselor locale**.

TURISMUL

Comuna Telciu dispune de un potențial turistic remarcabil, caracterizat de o situație geografică favorabilă, plină de pitoresc și diversitate ale peisajului, cu atât mai mult cu cât o parte din teritoriul administrativ al comunei este la această dată inclus în „PARCUL NAȚIONAL MUNȚII RODNEI”.

Dacă analizăm turismul în comuna Telciu, putem observa că resursele turistice sunt destul de multe și foarte interesante, dar slab exploatare.

Din lanțul Carpaților Orientali, pe teritoriul comunei TELCIU se desfășoară crestele părții de vest a Munților Rodnei și zona părții estice a Munților Țiblesului, cuprinzând cca. 60% din teritoriul comunei. Cea mai mare atracție pentru turiști o reprezintă Munții Rodnei cu formele carstice, constituite aici într-o salbă de peșteri de o rară frumusețe și de o ridicată valoare speologică, cum sunt: Peștera lui Maglei,

Peștera Jgheabul lui Zalion și Peștera Tăușoarelor. Peștera Izvorul Tăușoarelor se află pe teritoriul comunei Rebrîșoara, la graniță cu comuna Telciu, pe clina nordică a vârfului Basca, în bazinul superior al râului Gersa, iar accesul dinspre Telcișor este foarte lesnicios.

Descoperită în anul 1955 de pasionatul speolog amator, învățătorul Leon Bârte, peștera face parte din complexul caracteristic Tăușoare - Zalion, cu resurgența în izbulcul „Izvorul Rece” din Valea Telcișor, la o altitudine de 550 m, care gravitează spre punctul de maximă adâncime de 415 m față de intrare, deținând astfel locul întâi ca profunzime, între peșterile din țara noastră.

Peștera relativ tânără este încă activă. Nu prezintă fenomene carstice clasice, ci doar cristale de ghips, care, alături de unele fosile și animale cavernicole - insecte, lilioci, crustacei constituie un domeniu de cercetare deosebit de valoros.

A fost declarată monument al naturii, vizitarea ei fiind permisă doar cu aprobarea Comisiei Monumentelor Naturii și însoțită de un ghid special. Peștera este accesibilă prin valea Telcișorului, urmând drumul carosabil Telciu-Telcișor (6,5 km), până la gura pârâului Buscatul, apoi după 3 km drumul forestier, în lungul râului Buscatul, se coboară în Poiana Ursului, unde pârâul Luschiei confluează cu Izvorul Tăușoarelor. În continuare, urmând cursul aceluiași pârâu, după 600 m se ajunge la intrarea în peșteră.

Peștera lui Maglei se află la nord de Peștera Izvorului Tăușoarelor, pe versantul drept al pârâului Izvorul lui Maglei, afluent al pârâului Izvorul Tăușoarelor.

Are aspectul unei grote de 6 m adâncime, care se termină într-o sală de dimensiuni reduse. Pe unele hărți este consemnată cu denumirea de peștera Megiani.

În perioada topirii zăpezii sau cu ocazia ploilor abundente, funcționează ca un ponor al văii căreia îi aparține.

Peștera Jgheabului lui Zalion, descoperită tot de învățătorul Leon Bârte în anul 1958, este situată în obârșia Izvorului Orbului, afluent de stânga al pârâului Valea Seacă, pe versantul sudic al vârfului Valea Seacă (1.002 m), bazinul Telcișor.

Intrarea în peșteră se face printr-un aven de 44 m, cu diametrul de 3 m, peștera are 475 m, dar împreună cu galeriile secundare, depășește 570 m.

Adâncimea totală este de 135 m. Traseul prin peșteră are câteva lărgimi în formă de săli, cascade, sifoane, desfășurate de-a lungul cursului de apă cu debite mari în perioadele ploioase.

La peșteră se poate ajunge de la Telciu, pe drumul carosabil din lungul pârâului Telcișor, până la punctul denumit „La funicular” (10 km - 3 ore de mers), de unde traseul urmează drumul forestier, care urcă Valea Seacă, apoi pe o potecă în lungul pârâului Izvorul Orbului, pe care se ajunge la peșteră după 1,5 km.

Un alt punct turistic de pe teritoriul comunei Telciu sunt Munții Țibleșului, care reprezintă ultima subunitate muntoasă a grupeii vulcanice maramureșene.

Situați în partea de N-V a comunei Telciu, apar ca un masiv izolat, crestele lor oferind turistului imagini de neuitat, spre Țara Năsăudului, unde casele înșirate de-a lungul Sălăuței par adevărate miniaturi artizanale.

Accesul spre Munții Țibleșului poate fi urmat după traseul: Satul Fiad-Valea Fiadului-Valea Seradia-Poiana Runcului-Măgura Neagră-Vf. Țibleș.

Alt drum de acces: poate fi folosit traseul care pornește tot din satul Fiad, unde se poate ajunge cu trenul sau DN 17C, care leagă orașul Bistrița cu Maramureșul. Din mijlocul satului Fiad se trece podul de beton, ce traversează Sălăuța, la km 49+100, traseul (20 km) urmărește drumul forestier construit în valea pietroasă a Fiadului, pe versantele căreia gospodăriile țărănești urcă până la o altitudine de 750 m - 1.000 m. De aici, traseul continuă spre amonte prin valea îngustă a Fiadului, iar după cca. 10 km ajunge la confluența pârâului Mesteacăn cu pârâul Roșu, unde este cunoscut izbul mineral „Țibles” cu apa bicarbonată carbogazoasă, plăcută la gust, numită de localnici „Borcut”. Lăsând în urmă drumul carosabil, traseul urmărește poteca de pe pârâul Mesteacăn (o oră) urcă pe versantul stâng printr-o pădure deasă de fag și molid până în Poiana Baciului, prin Șaua Branului se ajunge la Vf.Țibles (1.839 m).

Pădurile prin marea lor extindere pe teritoriul comunei, pot oferi minunate condiții de recreere și de petrecere a timpului liber. Până în prezent, din păcate, s-a făcut prea puțin pentru valorificarea potențialului turistic oferit de zonele turistice ale comunei Telciu cu excepția unor cabane pentru muncitori forestieri, cabane ale unor persoane din alte localități, unde își petrec timpul liber.

Datorită bogățiilor naturale aflate pe raza comunei Telciu, **turismul** este domeniul care, prin potențialul său foarte ridicat, poate aduce beneficii importante economiei și locuitorilor comunei, atât *prin creșterea ocupării forței de muncă, cât și prin dezvoltarea serviciilor și chiar valorizarea produselor din agricultură (brânzeturi, preparate tradiționale din carne, miere etc.)*.

Pentru ca acesta să fie pus în valoare sunt necesare o serie de măsuri, precum:

- Încurajarea și ajutorarea locuitorilor ca să-și dezvolte/modernizeze locuințele pentru a practica agroturismul,
- Identificarea și promovarea unor branduri locale,
- Amenajarea/modernizarea infrastructurii (drumuri de acces, trasee turistice, amenajare peșteri), pentru a putea pune în valoare resursele naturale ale comunei,
- Dezvoltarea în parteneriat cu liceul din comună și asociațiile din turism a unor cursuri de servicii turistice, ospitalitate, management în turism,

- Promovarea localității din punct de vedere turistic, prin parteneriate cu asociațiile și operatorii din turism,
- Dezvoltarea de capacități turistice pe raza comunei, prin parteneriate public-privat, sau prin programe cu finanțare europeană.

II.4 ASISTENȚĂ SOCIALĂ, SĂNĂTATE, ÎNVĂȚĂMÂNT, CULTURĂ ȘI ARTĂ

La nivelul comunei Telciu sunt luate în evidență și beneficiază de asistență socială un număr de 50 de persoane.

SĂNĂTATEA

Categorie	Număr cadre sanitare			
	2010	2011	2012	2013
An calendaristic	2010	2011	2012	2013
Medici	2	2	2	2
Personal mediu	4	4	4	4
Personal auxiliar	2	2	2	2

Se poate observa că numărul cadrelor medicale a rămas constant la nivel de comună, dar raportat la numărul total al populației acesteia de **6053** persoane, unui cadru medical îi revine un număr de **1008** persoane. Există un medic la **3025** persoane și un asistent medical la **1531** persoane, cu mult peste media pe țară, care este de circa **600** de persoane la un cadru medical.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL

Infrastructura școlară:

Număr grădinițe	5	Capacitate grădinițe și grad acoperire	192 locuri - 100%
Număr școli	2	Capacitate grădinițe și grad acoperire	131 locuri - 50%
Număr licee	1	Capacitate grădinițe și grad acoperire	972 locuri - 90%

Dinamica personalului didactic și auxiliar:

Categorie	Număr cadre didactice			
	2010	2011	2012	2013
Anii	2010	2011	2012	2013

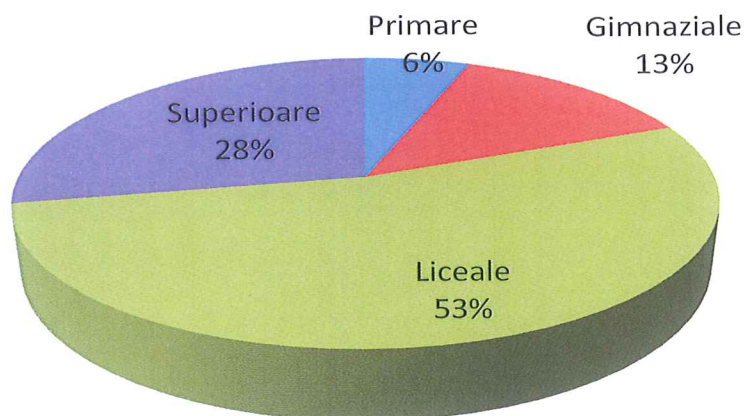
Educatori	10	10	10	10
Învățători	39	39	39	39
Profesori ciclul gimnazial	24	24	24	24
Profesori ciclul liceal	26	26	26	26
Personal auxiliar	12	12	12	12

Sistemul școlar al comunei este reprezentat pe toate palierele educaționale, până la nivel de liceu. Numărul cadrelor didactice a rămas constant la nivelul comunei și raportat la numărul populației școlare (5-19 ani) de **1097** persoane, se observă că unui cadru didactic îi revin în medie un număr de 11 elevi.

Nivelul studiilor populației active (între 18-65 ani):

Studii primare	Studii gimnaziale	Studii liceale	Studii superioare
220	510	2031	1050

Nivelul studiilor populației

CULTURA ȘI ARTA

Infrastructura culturală, sportivă

Biblioteci	1	Capacitate biblioteci	13600 cărți / 748 cititori
Săli de spectacole	1	Capacitate săli de spectacole	280 locuri
Săli de sport	1	Capacitate săli de sport	150 locuri
Baze de agrement / sportive	1	Capacitate baze	300 locuri

Principalele activități culturale desfășurate în comuna Telciu sunt:

- Zilele culturale ale comunei Telciu
- Festivalul național de vioara și taraf traditional „Ion Sabadîș”
- Întâlnirile de vară de la Telciu
- Conferințele de vară de la Telciu
- Ansamblul folcloric ”Sălăuța” din Telciu
- Ansamblul folcloric ”Sânzienele Telciului”
- Fanfara țărănească Telciu

INFRASTRUCTURA INFORMAȚIONALĂ

La nivel de comună exista o slabă dotare cu sisteme de calcul, iar accesul la Internet este redus, atât la nivel individual - gospodăriile din comună, cât și la nivel instituțional.

În ceea ce privește informatizarea învățământului din comună, dotarea cu calculatoare a unităților de învățământ este deficitară, având în vedere numărul de elevi din școlile din comună, iar accesul la Internet este aproape inexistent, ținând seama că există școli care la această dată nu au linie telefonică instalată.

La nivelul administrației publice, dotările cu echipamente IT, precum și accesul la Internet au înregistrat în ultima perioadă progrese vizibile. La nivelul anului 2013, în dotarea Primăriei comunei Telciu există un număr de 8 calculatoare, dintre care unul este server cu acces la Internet, prin dial-up (utilizând linie telefonică normală).

CAPITOLUL III

ANALIZA SWOT - COMUNA TELCIU

Analiza SWOT (*punerea în evidență a punctelor tari, a celor slabe, a oportunităților și amenințărilor*) de mai jos caută să identifice elementele prin care se pot formaliza, de o manieră cât mai obiectivă, acele măsuri și inițiative necesare a fi luate în considerare în cadrul strategiei de dezvoltare locală a comunei Telciu.

Analiza SWOT de mai jos vizează cu precădere mediul economic și social al comunei, astfel:

PUNCTE TARI

- Așezarea comunei în cadrul județului și a Regiunii de Nord-Vest, la interferența județelor Bistrița - Năsăud și Maramureș.
- Accesibilitatea în comună pe drum național și infrastructură feroviară.
- Resurse naturale însemnate: pășuni, fânețe, păduri, ape carbogazoase.
- Existența Parcului natural din Munții Rodnei; existența unor peisaje pitorești și peșteri, care constituie premise favorabile dezvoltării turismului.
- Rata mare a populației active - 62% din populația comunei Telciu.
- Experiența autorităților locale în derularea unor proiecte cu fonduri de preaderare nerambursabile (Ex: SAPARD - Măsura 3.5. Silvicultură).
- Experiența autorităților locale în derularea unor proiecte de înfrățire cu unități administrativ- teritoriale similare din celelalte țări ale UE.
- Nivelul ridicat de pregătire al populației comunei: 52% au studii liceale și 28% dintre locuitori au studii universitare.
- Infrastructura școlară bine reprezentată la nivelul comunei: grădinițe, școli primare, gimnaziale, liceu.
- Veniturile și experiența de viață obținute prin migrația temporară a forței de muncă în străinătate (10-15% din populația activă) reprezintă, pe termen scurt și mediu, o potențială sursă pentru dezvoltare.

PUNCTE SLABE

- Parcelarea excesivă a proprietății funciare și insuficiența dovezilor ce atestă proprietatea.
- Reticența oamenilor față de formele asociative și capacitate investițională scăzută a potențialilor fermieri.
- Nivelul scăzut de dezvoltare al serviciilor.

- Numărul redus de modele de bună practică la nivel local.
- Lipsa unui cadru organizat de valorificare și procesare a produselor agro-alimentare.
- Absența serviciilor publice (canal, alimentare cu apă) la nivelul tuturor satelor din comună.
- Nivel scăzut al învățării continue, structuri organizaționale insuficiente pentru educația adulților.
- Absența structurii organizaționale antreprenoriale și de afaceri.
- Potențialul turistic este insuficient valorificat din cauza:
 - Lipsei tradiției, inerția de inovare și diversificare a economiei rurale.
 - Lipsa unor mărci, branduri locale și a produselor turistice proprii.
 - Lipsa agențiilor de turism și a activităților promoționale.

OPORTUNITĂȚI

- Valorificarea mediului natural nepoluat, a habitatului rural bine conservat, în activități economice inovative, ecologice și de nișă.
- Parcurgerea primei etape în procedura de atestare a localității ca stațiune turistică.
- Realizarea prin fonduri SAPARD - Masura 3.5. modernizarea unor sectoare de drum prioritate pentru dezvoltarea turismului în comună.
- Definirea turismului ca sector economic prioritar, poate antrena creșterea capacității de cazare și a fluxului de turiști.
- Dezvoltarea învățământului liceal la nivel de comună și a celui universitar (noi filiale, specializări tehnice) la nivel de județ va îmbunătăți ponderea forței de muncă superior calificată.
- Atragerea potențialilor investitori, având în vedere costurile reduse cu forța de muncă locală.

AMENINȚĂRI

- Diminuarea numărului crescătorilor de animale din lipsă de posibilități de valorificare, sacrificare, abatorizare în județ.
- Migrarea internă și externă a forței de muncă calificate.
- Proceduri greoaie de accesare a fondurilor europene.
- Accelerarea îmbătrânirii populației și a depopulării satelor.
- Dificultăți de stabilizare a tineretului superior calificat în economia comunei.
- Riscul accentuării fenomenului sărăciei și marginalizării sociale.

CAPITOLUL IV

ELEMENTELE STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A COMUNEI TELCIU ÎN PERIOADA 2014 - 2020

1. OBIECTIVUL GENERAL AL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI TELCIU

Obiectivul general asumat de către inițiatorii Strategiei de dezvoltare locală este:

**DIVERSIFICAREA ECONOMIEI COMUNEI, ASTFEL ÎNCÂT SĂ PERMITĂ ATRAGEREA DE
VENITURI CARE SĂ ASIGURE DEZVOLTAREA DURABILĂ**

În Uniunea Europeană, dezvoltarea rurală a dobândit dimensiunea unei strategii prioritare esențiale în cadrul Politicii Agricole Comune, importanța acestui sector conturând viitorul Europei extinse.

Spațiul rural are o importanță deosebită, în principal datorită ponderii relativ mare a suprafeței agricole și forestiere deținute și a ponderii ridicate a populației ocupate în agricultură, a rezervelor și resurselor de potențial pe care le stochează încă, cu deosebire în zona centrală și sud-est europeană.

Prin aceste obiective specifice se vizează multifuncționalitatea agriculturii, o abordare multisectorială a economiei rurale, construcția unui mediu economic dinamic, diversificat și competitiv.

POLITICA DE DEZVOLTARE RURALĂ A UNIUNII EUROPENE

Axe principale:

- **Axa 1.** Îmbunătățirea competitivității sectorului agricol și forestier prin acordarea de sprijin pentru restructurare, dezvoltare și inovație
- **Axa 2.** Îmbunătățirea mediului și a peisajului natural
- **Axa 3.** Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și încurajarea diversificării activităților economice

2. **OBIECTIVELE SPECIFICE** ale comunei TELCIU, subsecvente obiectivului general:

1. Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier
2. Îmbunătățirea mediului și a peisajului natural
3. Diversificarea economiei rurale, dezvoltarea unor activități complementare non-agricole, pentru creșterea calității vieții în comuna Telciu

Obiectiv specific 1. Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier

Prioritatea 1 Dezvoltarea sectorului vegetal

Măsuri:

- Cultivarea plantelor tehnice (în, cânepă) și a solanaceelor (cartof) în toate zonele colinare ale comunei;
- Pomicultura: - înființarea de plantații intensive în suprafață de până la 100 ha la speciile prun, măr, în zonele localităților comunei;
- Modernizarea și refacerea potențialului pomicol al plantațiilor cu capacitate de rodire;
- Amenajarea și punerea în funcțiune în bazinul cuprinzând localitățile comunei Telciu a unui spațiu de sortare, depozitare și ambalare legume și fructe, fructe de pădure și ciuperci, plante medicinale și aromatice, în vederea comercializării acestora în stare proaspătă;
- Amenajarea și punerea în funcțiune în bazinul cuprinzând localitățile din Valea Salăuței a unor spații pentru cultivarea și industrializarea plantelor, ciupercilor și fructelor, inclusiv fructe de pădure (uscare, congelare, distilare, conservare, sucuri, sucuri concentrate, sere), în funcție de sortimentele cultivate;
- Cultivarea legumelor, florilor, plantelor medicinale și aromatice în toate localitățile comunei propunându-se 2 - 3 cultivatori pentru fiecare sat pe o suprafață de la 0,50 - 1,5 ha pe sat, pe total comună suprafața ridicându-se la 2,5 - 7,5 ha.

Prioritatea 2 Dezvoltarea sectorului zootehnic

Măsuri:

- Refacerea potențialului de producție a pășunilor și fânețelor prin: întreținerea corespunzătoare, fertilizarea a aproximativ 2500 ha;
- Creșterea bovinelor:
 - condițiile comunei recomandă exploatarea raselor mixte de carne-lapte și lapte-carne (Bălțată românească și Brună de Maramureș pretabile la pășunat, dar și a

celor specializate pe producții de lapte (Red Holstein, Friza) și carne (Limousine, Aberdeen Angus);

- dezvoltarea fermelor mijlocii (20-50 de capete) autorizate sanitar- veterinar și dotate conform standardelor UE;

➤ **Creșterea ovinelor:**

- condițiile comunei sunt foarte propice exploatării ovinelor pentru lapte, carne și lână, rasele recomandate sunt: Țurcana și Țigaie, rase care valorifică foarte bine masa verde de pe pășuni și fânețe în toată perioada de pășunat;
- pentru rentabilizarea acestei specii sunt necesare valorificarea produselor obținute prin forme asociative direct către beneficiarii interni și externi, precum și crearea unui abator pentru miei și a unui centru de prelucrare a laptelui de oaie și capră (Nasaud);

➤ **Sectorul piscicol:**

- valorificarea specificului local prin înființarea de exploatații piscicole mici (în special păstrăvăria, dar și alte specii de pește);
- înființarea de noi exploatații piscicole (pe lângă cele existente), astfel încât să se ajungă la o suprafață totală exploatăată de luciu de apă de 3 - 10 ha;

➤ **Sectorul apicol:**

- organizarea apicultorilor în vederea producerii de produse apicole (miere, polen, lăptișor, venin, propolis), de calitate uniformă și superioară, care să corespundă cerințelor de pe piața europeană.

Prioritate 3 Dezvoltarea durabilă a exploatațiilor forestiere

Măsuri:

- Întocmirea și respectarea programului anual de împădurire a suprafețelor situate în fond forestier public și privat ce necesită împădurite, precum și a suprafețelor situate în afara fondului forestier pe terenuri degradate;
- Creșterea ponderii regenerărilor naturale prin aplicarea tratamentelor care promovează regenerarea sub masiv;
- Administrarea în regim silvic a suprafețelor de pădure retrocedate în condiții de eficiență economică;
- Producerea puietilor forestieri necesari în campaniile de împădurire anuale și sprijinirea deținătorilor de terenuri forestiere cu asistență tehnică și material săditor, pentru împădurirea terenurilor forestiere proprietate privată;
- Executarea conform prevederilor amenajamentelor a lucrărilor de îngrijire a arboretelor tinere pe o suprafață de aproximativ 1000 ha;

- Accesibilizarea fondului forestier prin construcția de drumuri și, în special, prin utilizarea de instalații alternative de colectare în apropiere a lemnului (funiculare), în vederea unei mai bune protecții a mediului înconjurător;
- Încheierea de protocoale de colaborare între mass-media, școlă, instituțiile cu atribuții în gestionarea pădurii, pentru promovarea unei atitudini responsabile față de fondul forestier.

Prioritatea 4 Dezvoltarea serviciilor pentru agricultură

Măsuri:

- Asigurarea consultanței agricole pentru fermierii tineri în înființarea unor asociații agricole competitive și creșterea competitivității produselor agricole și silvice;
- Înființarea de centre antreprenoriale pentru fermieri și contractarea de servicii pentru îmbunătățirea competențelor profesionale și creșterii capacității manageriale;
- Activități de îmbunătățire a calității producției și produselor agricole;
- Dezvoltarea și comercializarea de produse fitosanitare și îngrășăminte.

Obiectiv specific 2. Îmbunătățirea mediului și a peisajului natural

Prioritatea 1 Dezvoltarea infrastructurii de mediu și susținerea unor programe investiționale

Măsuri:

- Modernizarea/Realizarea rețelelor de alimentare cu apă potabilă și a tehnologiilor de tratare și monitorizare a calității apei potabile în localitățile comunei;
- Construcția/extinderea/modernizarea de sisteme de canalizare a apei și/sau de stații de tratare a apelor uzate;
- Cuprinderea serviciilor de salubritate din comune în cadrul managementului integrat al deșeurilor;
- Dezvoltarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor în mediul rural și dotarea adecvată a serviciilor de salubritate comunală pentru această activitate.

Prioritatea 2 Îmbunătățirea solurilor din mediul rural, afectate de managementul neadecvat al deșeurilor, de contaminare istorică și eroziune

Măsuri:

- Îmbunătățirea managementului solului, incluzând zonele puternic afectate de eroziunea solului;
- Îmbunătățirea calității solurilor afectate de poluare și degradare din cauze naturale;

-
- **Inventarierea** zonelor din cadrul comunei cu producție redusă de biomasă, în vederea ameliorării prin împădurire;
 - Refacerea peisajelor afectate de depozitarea deșeurilor;
 - Inventarierea zonelor din cadrul comunei cu risc mare de alunecare de teren și executia lucrarilor necesare.

Prioritatea 3 Îmbunătățirea calității mediului

Măsuri:

- Fixarea terenurilor afectate de alunecări de teren prin plantarea de arbori și executarea de lucrări de îmbunătățiri funciare;
- Realizarea unor acțiuni de refacere a malurilor degradate ale cursurilor de apă și realizarea unor acțiuni locale pentru stabilizarea albiilor cursurilor de apă prin crearea de parteneriate între autorități și structurile administrative locale;
- Introducerea unor restricții cu privire la realizarea construcțiilor în proximitatea apelor, cu privire la exploatarea pădurilor și a agregatelor naturale din albiile minore.

Prioritate 4 Menținerea biodiversității și conservarea elementelor de patrimoniu natural

Măsuri:

- Introducerea unui sistem integrat de management de catre Ocolul Silvic al ariilor naturale protejate aflate în zona de activitate a acestuia;
- Atragerea de fonduri în vederea asigurării unui management eficient al biodiversității;
- Elaborarea și implementarea regulamentelor și planurilor de management a resurselor naturale din comună;
- Realizarea infrastructurii de protecție a naturii și organizare a turismului ecologic prin construirea de centre de vizitare a obiectivelor turistice aflate pe teritoriul comunei;
- Parc de agrement în zona turistică a Munților Rodnei și Munților Țibles;

Prioritatea 5 Dezvoltarea agriculturii ecologice

Măsuri:

- Înființarea unor asociații ale producătorilor, în domeniul agriculturii ecologice;
- Folosirea metodelor de producție agricolă ce sunt compatibile cu protecția și îmbunătățirea condițiilor de mediu și care trec dincolo de standardele de bază relevante;
- Promovarea produselor ecologice prin exploatarea potențialului ecologic existent în zonele colinare ale comunei, zone în care prin tradiție nu se produc poluări ale solului, florei și faunei zonei;

-
- Promovarea prin unități autorizate în domeniu a unor produse ecologice precum:
 - mierea de albine,
 - fructele de pădure; ciupercile de pădure,
 - plantele medicinale și aromate din flora spontană,
 - produsele lactate din zona de munte.

Obiectiv specific 3. Diversificarea economiei rurale, dezvoltarea unor activități complementare non-agricole pentru creșterea calității vieții în comuna Telciu

Prioritatea 1 Dezvoltarea infrastructurii în mediul rural și susținerea unor programe investiționale

Măsuri:

- **Infrastructură rutieră și edilitară**
 - Reabilitarea și modernizarea drumurilor ca trasee de acces în zonele de interes ale comunei Telciu - creerea premiselor pentru revitalizarea activităților economice din zonă;
 - Modernizarea și reabilitarea drumurilor comunale, a străzilor și drumurilor vecinale, drumurilor forestiere, a drumurilor de exploatare în zonele de interes din comună;
 - Asigurarea unor rețele adecvate pentru ameliorarea accesului în zonele turistice ale comunei;
 - Asigurarea dreptului la mobilitate și îmbunătățirea accesului în zonele critice: montane, localități izolate, slab populate, așezări răslețe;
 - Construcția/extinderea/modernizarea de poduri, podețe sau punți pietonale;
 - Reabilitarea și modernizarea rețelelor de energie electrică și electrificarea zonelor fara curent electric;
 - Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu gaz metan în satele din comună;
 - Dezvoltarea și modernizarea rețelelor de telecomunicații;
 - Dezvoltarea și modernizarea rețelei de iluminat public in localitățile comunei;
 - Reabilitarea/ Modernizarea drumurilor de legătura cu unitățile administrativ teritoriale din județ și din comunele învecinate.
- **Infrastructura de sănătate și asistență socială**
 - Îmbunătățirea accesului populației rurale la serviciile medicale;
 - Îmbunătățirea cantitativă și calitativă a infrastructurii și serviciilor de sănătate în: dispensare, cabinete medicale și cabinete medici de familie, farmacii;

-
- Redimensionarea infrastructurii de sănătate în mediul rural prin creșterea numărului de cabinete medicale, farmacii și cabinete stomatologice;
 - Asigurarea de locuințe de serviciu pentru personalul sanitar și medici în scopul stabilizării profesionale și rezidențiale în comună;
 - Înființarea de centre socio-medicale multifuncționale de permanență;
 - Construirea de Centre de Îngrijire și Asistență socială cu servicii alternative;
 - Construirea de locuințe sociale;
 - Înființarea serviciilor de asistență la domiciliu pentru vârstnici;
 - Programe de asistență și integrare socială a comunităților defavorizate.
 - **Infrastructura culturală, educațională și religioasă**
 - Consolidarea și modernizarea școlilor și a grădinițelor rurale;
 - Reabilitarea infrastructurii unităților de învățământ din mediul rural și dotarea cu mijloace moderne de învățământ și tehnică IT;
 - Asigurarea finanțării pentru îmbunătățirea bazei materiale din școli;
 - Dezvoltarea unor parcuri curriculare în școlile din comună, destinate reînvățării meșteșugurilor tradiționale și tehnicilor de artizanat, precum și învățarea practicilor pentru agroturism;
 - Înființarea unor centre de regenerare a meșteșugurilor, case ale meșteșugarilor, care să concentreze tradițiile zonale;
 - Reabilitarea/Construire așezămintelor culturale, muzee, cămine culturale în cele patru localități ale comunei;
 - Dotarea bibliotecilor comunale cu cărți, în scopul îmbunătățirii vieții culturale în satele comunei și conectarea lor la internet (biblionet);
 - Restaurarea bisericilor vechi, monumente istorice, din localitățile comunei;
 - Susținerea cultelor recunoscute de lege, existente pe teritoriul comunei Telciu în diverse activități;
 - Susținerea reabilitării/modernizării/dotării lăcașelor de cult aflate pe teritoriul comunei.
 - **Dezvoltarea turismului cultural** este strict legat de prezența pe teritoriul comunei a unor valori care exprimă identitatea culturală a zonei și pot constitui axe modale în dezvoltarea generală a sectorului turism. Aceste locații și elemente de patrimoniu pot fi abordate fie ca obiective distincte, fie ca produse turistice complementare pentru celelalte tipuri de turism (turismul de circuit).

Pentru realizarea acestei măsuri se vor sprijini:

- acțiuni de restaurare, protejare și conservare a patrimoniului cultural aflat pe teritoriul administrativ al comunei;
- reabilitarea și/sau modernizarea infrastructurii din zona acestor obiective turistice.

Prioritatea 2 Dezvoltarea și diversificarea activităților complementare, non-agricole

Măsuri:

- Identificarea suprafețelor de terenuri de pe teritoriul comunei Telciu propice pentru investiții și demararea procedurilor de intabulare și introducere în domeniul public al comunei; Realizarea cadastrului general al comunei Telciu;
- Achiziționarea de terenuri proprietate privată a persoanelor fizice în vederea amplasării unor obiective de interes public;
- Valorificarea terenurilor proprietate publică pentru atragerea investitorilor străini și autohtoni în domeniul activităților agricole și non agricole;
- Dezvoltarea de parteneriate public - privat între autoritățile locale și întreprinzătorii din zonă pentru sprijinirea și extinderea activității acestora;
- Investiții pentru înființarea și modernizarea de ateliere meșteșugărești, în procesarea lemnului și a producției agricole și zootehnice;
- Dezvoltarea într-un grad mai accelerat a economiei din comună și implicit diversificarea surselor alternative de ocupare și venit pentru populația rurală prin înființarea de activități de mică industrie (croitorie, textile - îmbrăcăminte și încălțăminte, IT etc.);
- Activități de servicii pentru agricultură și turism din comună;
- Înființarea și funcționarea grupurilor de producători și a asociațiilor de valorificare a producției agricole din comună;
- Înființarea de unități de colectare, prelucrare, condiționare, depozitare, ambalare a producției de legume și fructe, fructe de pădure, ciuperci, plante medicinale și aromatice în vederea valorificării.

Prioritatea 3 Diversificarea activităților de turism rural

Dezvoltarea turismului este identificată ca o prioritate de dezvoltare datorită potențialului turistic al comunei, prin valorificarea căruia se vor crea noi locuri de muncă și noi venituri la nivel local și județean. Valorizarea atracțiilor turistice din comună poate transforma zona cu competitivitate scăzută, în zone atractive pentru investitori.

Veriga slabă o reprezintă infrastructura turistică care este încă insuficient dezvoltată: capacitățile de cazare sunt reduse, serviciile sunt de calitate medie. În consecință, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii turistice este primul pas în dezvoltarea turismului în comună.

Dezvoltarea unor branduri turistice locale reprezintă atât o prioritate generală, cu efecte în atragerea de investiții străine cât și specifică, dacă avem în vedere dezvoltarea turismului și efectele sale de antrenare, care deși în prezent sunt reduse

mai ales datorită unei infrastructuri precare, pe termen mediu pot avea un rol important în creșterea competitivității economiei județului și regiunii.

Ațiuni necesare pentru realizarea acestei priorități:

1. Crearea unei imagini ca destinație turistică a comunei prin definirea și promovarea unui brand turistic;
2. Dezvoltarea turismului prin creșterea susținută a produselor turistice specifice locului și activități de marketing;
3. Rețea locală, județeană și regională de informare și promovare turistică.

Măsuri:

➤ **Agroturism:**

- Formarea unor microzone specializate în agroturism cu caracter unic și atracție turistică bine precizate în zonele cu potențial din comună;
- Implicarea comunitară a autorităților locale pentru susținerea agroturismului prin dezvoltarea de parteneriate microregionale pentru agroturism;
- Dezvoltarea unor sisteme de marketing turistic (pe produse, activități turistice);
- Sprijinirea gospodăriilor familiale, țărănești pentru transformarea în unități de cazare agroturistică;
- Ospitalitatea tradițională va fi promovată ca mentalitate și atitudine activă „proturism” (cultura bunei primiri);
- Înființarea unor rețele de instruire a proprietarilor și lucrătorilor sezonieri pentru formarea antreprenorială și profesională;
- Dezvoltarea unor programe alternative, complementare pentru îmbogățirea și diversificarea serviciilor agroturistice: *ecoturism, turism cultural, turism cinegetic, stil de viață natural, etc.*
- Dezvoltarea unor produse de agroturism specific comunei Telciu, care să valorifice tradiții culturale, obiceiuri gastronomice, agricole, legende etc.

➤ **Turismul rural**

- Dezvoltarea infrastructurii de acces la zonele turistice și agroturistice;
- Specializarea zonelor rurale montane prin dezvoltarea turismului de iarnă (schi, obiceiuri de iarnă);
- Promovarea unui turism rural activ care să încurajeze un stil de viață natural;
- Valorificarea potențialului turistic legat de evenimente și sărbători ale comunei;
- Valorificarea elementului de multiculturalitate în creșterea atractivității turismului rural;

-
- Intrarea în centre de informare turistică, care să desfășoare activități promoționale și de integrare în rețea a zonelor cu potențial turistic din comuna Telciu.

Prioritate 4. Dezvoltarea și eficientizarea serviciilor publice electronice moderne

Măsuri:

- Informatizarea instituțiilor publice locale: Primărie, Școli, Biblioteca etc. și conectarea la internet;
- Realizarea unui Sistem Informatic care să interacționeze cu un Sistem Informatic consolidat la nivelul de județ și care să permită interfațarea cu celelalte sisteme informatice ale organismelor și instituțiilor cu care Consiliu local Telciu are relații informaționale;
- Dezvoltarea infocentrelor facilitează accesul cetățenilor la informația publică prin eliminarea birocrăției și reducerea timpului necesar circulației informației.

CAPITOLUL V

PORTOFOLII DE PROIECTE PROPUSE

1. Obiectiv specific	Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier
1.1. Măsurii:	Dezvoltarea sectorului vegetal și Dezvoltarea agriculturii ecologice
Scop:	Scopul măsurilor este crearea unei economii agrare competitive, creșterea producției agricole, realizarea unei agriculturi care protejează mediul.
Motive:	Exploatarea dotărilor interne ale comunei, crearea condițiilor pentru producții agricole competitive se pot realiza numai prin îmbunătățirea economiei de piață a ramurilor agricole, prin mărirea capacității de creare de plusvaloare, respectiv prin dezvoltarea diferențiată a întreprinderilor agricole.
Conținutul măsurilor:	-ajutor pentru dezvoltarea tehnologică a întreprinderilor, procurare de mașini, reabilitarea clădirilor - mărirea capacității de prelucrare a produselor agricole - mărirea capacității de depozitare
Locul realizării:	-Comuna Telciu
Organizații colaboratoare:	APDRP, Guvernul Romaniei, APIA, asociații agricole, Consiliul Local
Beneficiarii măsurilor:	Persoane fizice și juridice care se ocupă de producția agricolă în comună, asociații cu și fără personalitate juridică, respectiv asociații acestora
Proiecte propuse:	<ul style="list-style-type: none"> - Înființarea culturilor de plante tehnice; - Achiziționarea de utilaje și echipamente pentru cultura cartofului, pomilor fructiferi; - Înființarea de plantații la speciile prun, măr, în zonele localităților comunei; - Modernizarea și refacerea potențialului pomicol al plantațiilor cu capacitate de rodire; - Construirea unui spațiu de sortare, depozitare și ambalare fructe, în vederea comercializării în stare proaspătă;

	<ul style="list-style-type: none"> - Construirea de spații de stocare, conservare, prelucrare a legumelor și fructelor, a fructelor de pădure (afine, zmeură, mure etc.) a plantelor medicinale și aromatice și a ciupercilor; - Construirea unui spațiu de sortare, depozitare și ambalare cartofi în vederea comercializării în stare proaspătă; - Înființarea unor culturi de plante medicinale și aromatice; - Înființarea plantațiilor de căpșuni, zmeură, afine; - Înființarea de culturi de arbori și arbuști cu potențial economic ridicat: alun, nuc, pawllonia, etc.; - Înființarea de pepiniere de arbori și arbuști; - Construirea infrastructurii de acces la domeniul agricol; - Înființarea unor asociații ale producătorilor, în domeniul agriculturii ecologice.
Perioada realizării	2014 - 2020

1. Obiectiv specific	Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier
1.2. Măsurii:	Dezvoltarea sectorului zootehnic
Scop:	<p>Scopul măsurilor este crearea unei economii agrare competitive, mărirea producției agricole, dezvoltarea unei agriculturi care protejează mediul.</p> <p>Crearea unei economii agricole competitive, modernizarea sectorului agricol, mărirea eficienței producției agricole prin crearea optimă a mărimii, respectiv a formei organizațiilor agricole.</p> <p>Se realizează astfel apropierea de normele UE de calitate a producției și valorificare agricolă, crearea unor relații de proprietate conform mărimilor celor din UE</p>
Motive:	Exploatarea dotărilor interne ale comunei, crearea condițiilor pentru producții agricole competitive se pot realiza numai prin îmbunătățirea economiei de piață a ramurilor agricole, prin mărirea capacității de creare de plusvaloare, respectiv prin dezvoltarea diferențiată a

	întreprinderilor
Conținutul măsurilor:	<ul style="list-style-type: none"> - ajutor pentru dezvoltarea tehnologică a întreprinderilor, procurarea de mașini, reabilitarea și construirea clădirilor - mărirea capacității de prelucrare a produselor agricole - sprijinirea înființării unor grupuri noi de producători - întărirea activității asociațiilor
Locul realizării:	Comuna Telciu
Organizații colaboratoare:	APDRP, Guvernul României, APIA, asociații agricole, Consiliul Local
Beneficiarii măsurilor:	Persoane fizice și juridice care se ocupă de producția zootehnică în comună, asociații cu și fără personalitate juridică, respectiv asociații
Proiecte propuse:	<ul style="list-style-type: none"> - Înființarea de ferme pentru creșterea animalelor și păsărilor; - Înființarea de crescătorii de melci ; - Înființarea de exploatații piscicole pentru creșterea și valorificarea crapului, păstrăvului etc; - Înființarea de abatoare și centre de prelucrare a cărnii și a laptelui; - Modernizarea gospodăriilor individuale și a fermelor pentru creșterea animalelor și păsărilor (pui, curci, fazani, iepuri etc.) în vederea diversificării și creșterii producției; - Modernizarea și dotarea punctelor de colectare a laptelui; - Construirea/modernizarea/renovarea dispensarelor veterinare și dotarea acestora; - Achiziționarea de utilaje și echipamente agricole și zootehnice.
Perioada realizării	2014 - 2020

1. Obiectiv specific	Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier
-----------------------------	--

1.3. Măsuri:	Dezvoltarea durabilă a exploatațiilor forestiere
Scop:	<p>Scopul măsurilor este creșterea suprafețelor împădurite, mărirea eficienței producției forestiere, înțelegerea funcției pădurilor ca factor de protecție a mediului. Modernizarea sectorului forestier, mărirea eficienței producției forestiere prin crearea optimă a mărimii, respectiv a formei organizațiilor care gestionează fondul forestier.</p> <p>Scopul este apropierea de normele UE de calitate a producției și valorificare a fondului forestier.</p>
Motive:	<p>Exploatarea dotărilor interne ale comunei în ceea ce privește fondul forestier, crearea condițiilor pentru mărirea fondului forestier se pot realiza numai prin îmbunătățirea economiei de piață a ramurilor agricole și forestiere, prin mărirea capacității de creare de plusvaloare, respectiv prin dezvoltarea diferențiată a operatorilor implicați în gestionarea fondului forestier.</p>
Conținutul măsurilor:	<ul style="list-style-type: none"> - ajutor pentru dezvoltarea tehnologică a întreprinderilor, procurare de mașini, reabilitarea clădirilor - mărirea capacității de prelucrare a produselor forestiere - sprijinirea înființării unor asociații cu obiect de activitate gestionarea pădurilor - întărirea activității asociațiilor deja existente
Locul realizării:	Teritoriul administrativ al comunei Telciu
Organizații colaboratoare:	APDRP, Guvernul României, APIA, asociații agricole și asociațiile proprietarilor de păduri, composesoratele, Consiliul Local, Ocolul Silvic comunal Telciu
Beneficiarii măsurilor:	Persoane fizice și juridice care au în proprietate terenuri cu vegetație forestieră și terenuri agricole, asociații cu și fără personalitate juridică, Ocolul Silvic comunal Telciu
Proiecte propuse:	<ul style="list-style-type: none"> - Lucrări de împădurire a suprafețelor situate în fond forestier; - Lucrări de împădurire situate în afara fondului

	<p>forestier pe terenuri degradate;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea fondului forestier prin aplicarea tratamentelor care promovează regenerarea; - Achiziționarea de material săditor; - Înființarea de pepiniere pentru producerea puiștilor forestieri; - Achiziția de servicii de elaborare amenajamente silvice ; - Achiziționarea de utilaje de întreținere și reparații drumuri forestiere; - Reabilitarea drumurilor forestiere; - Construcția de drumuri forestiere; - Înființarea de unități de prelucrare și valorificare superioară a masei lemnoase.
Perioada realizării	2014 - 2020

2. Obiectiv specific	Îmbunătățirea mediului și a peisajului natural
2.1. Măsuri:	Dezvoltarea infrastructurii de mediu și susținerea unor programe investiționale și Îmbunătățirea calității mediului
Scop:	<p>Scopul urmărit este îmbunătățirea investițiilor de infrastructură și protecția mediului.</p> <p>Pentru aceasta, acolo unde este încă deficitar, trebuie dezvoltat sistemul de apă potabilă și de canalizare iar în celelalte zone, scopul principal este extinderea sistemului de tratare și epurare a apei reziduale.</p> <p>Crearea condițiilor de furnizare a apei potabile de calitate corespunzătoare, conform normelor în vigoare, prin construirea unei tehnologii noi de epurare a apei, respectiv prin crearea de noi baze de apă.</p> <p>Construirea unor stații de epurare noi.</p> <p>Crearea condițiilor de colectare selectivă a deșeurilor de la populație.</p>

Motive:	<p>Aprovizionarea cu apă se face din stratul de apă de sub suprafață. O parte importantă a rezervelor de apă care se folosește este deteriorabilă, astfel o sarcină importantă este punerea în siguranță a rezervelor de apă și menținerea lor în siguranță pe termen lung.</p> <p>Dezvoltarea în continuare a rețelei de apă reziduală și extinderea acestei rețele în zonele unde nu există canalizare, sprijinirea racordării locuințelor la rețea în așezările cu canalizare.</p>
Conținutul măsurilor:	<ul style="list-style-type: none"> - extinderea și modernizarea rețelelor de alimentare cu apă și de canalizare menajeră din comună - racordarea locuințelor la rețelele de apă și canalizare menajeră - punerea și menținerea în siguranță a rezervelor de apă - construirea stațiilor de epurare noi - construirea de noi stații de tratare a apei - dezvoltarea serviciilor de salubritate pentru managementul integrat al deșeurilor - implementarea de proiecte pentru zonele afectate de eroziune și alunecări de teren și inundații
Locul realizării:	Teritoriul administrativ al comunei Telciu
Organizații colaboratoare:	APDRP, Guvernul României, Agenția de protecția Mediului, Direcția apelor a județului Bistrița-Năsăud, Consiliul Local, Ocolul Silvic Telciu
Beneficiarii măsurilor:	Persoane fizice și juridice, instituțiile aflate pe teritoriul comunei, Consiliul Local, Ocolul Silvic comunal Telciu
Proiecte propuse:	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizarea/Realizarea rețelelor de alimentare cu apă potabilă în localitățile comunei; - Realizare tehnologiilor de tratare și monitorizare a calității apei potabile în localitățile comunei ; - Construirea sistemelor de canalizare a apei reziduale și a stațiilor de epurare a apelor uzate în localitățile comunei; - Dezvoltarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor în localitățile comunei Telciu;

	<ul style="list-style-type: none"> - Dotarea adecvată a serviciilor de salubritate comunală pentru colectarea selectivă a deșeurilor; - Închiderea depozitelor neconforme de deșeuri; - Dotarea serviciilor de salubritate rurale cu utilaje de transport pentru deșeuri; - Ameliorarea terenurilor degradate, afectate de alunecări, etc. prin executarea de lucrări de îmbunătățiri funciare - Refacerea și protejarea malurilor degradate ale cursurilor de apă în localitățile din comuna Telciu; - Realizarea de lucrări de protecție și prevenire împotriva inundațiilor.
Perioada realizării	2014 - 2020

2. Obiectiv specific	Îmbunătățirea mediului și a peisajului natural
2.2. Măsur:	Menținerea biodiversității și conservarea elementelor de patrimoniu natural și Dezvoltarea agriculturii ecologice
Scop:	<p>Scopul măsurii este ca să se restabilească valorile individuale de nivel peisagistic pierdute sau degradate în multe locuri în secolul XX și prin aceasta restabilirea caracterului peisagistic de odinioară, dar totodată și crearea unei structuri peisagistice moderne, sănătoase și dinamice.</p> <p>Trebuie să se aibă în vedere premisele ecologice la nivelul zonelor și principiile de dezvoltare. Legat de aceasta se pot schița următoarele scopuri concrete: luarea în evidență a valorilor peisagistice unice, identificarea zonelor în valori unice, ocrotirea lor, precum și dezvoltarea zonelor peisagistice în ceea ce privește Parcul Național Munții Rodnei</p>
Motive:	<p>Pentru prezentarea formelor caracteristice comunei în legătură cu relația om-natură, este nevoie de ocrotirea zonelor bogate în elemente peisagistice deosebite, respectiv reabilitarea zonelor mai puțin valoroase prin ocrotirea valorilor naturale locale, prin reînvierea formelor tradiționale de folosire a pământului, prin accentuarea caracteristicilor culturale și dezvoltarea centrată pe natură a mediului construit. Este nevoie de o sistematizare și reabilitare a zonelor, conform principiilor premiselor ecologice și a dezvoltării susținute.</p>
Conținutul măsurilor:	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea cadastrului pentru rezervație - Identificarea zonelor bogate în valori unice, luarea măsurilor corespunzătoare pentru ocrotirea acestora
Locul realizării:	Localitățile comunei și Parcul Național Munții Rodnei
Organizații colaboratoare:	APDRP, Guvernul României, Agenția de protecția Mediului, Consiliul Local, ONG-uri, Ocolul Silvic comunal Telciu

Beneficiarii măsurilor:	Cetățenii comunei, Consiliul Local, Ocolul Silvic comunal Telciu
Proiecte propuse:	<ul style="list-style-type: none"> - Introducerea unui sistem integrat de management al ariei naturale protejate; - Implementarea unui management eficient al biodiversității; - Realizarea infrastructurii de protecție a naturii și organizare a turismului ecologic prin construirea de centre de vizitare a ariei protejate; - Construirea unui parc de agrement în zona turistică a Telcișorului sau Fiadului ; - Înființarea unui sat de vacanță în fiecare localitatea a comunei; - Înființarea de centre antreprenoriale și a unui centru de informare pentru tinerii fermieri; - Înființarea unor asociații ale producătorilor, în domeniul agriculturii ecologice; - Înființarea unui centru de promovare a produselor ecologice; - Înființarea unor culturi ecologice în zonele colinare ale comunei, zone în care prin tradiție nu se produc poluări ale solului, florei și faunei zonei;
Perioada realizării	2014 - 2020

3. Obiectiv specific	Diversificarea economiei rurale, dezvoltarea unor activități complementare non-agricole pentru creșterea calității vieții în comuna Telciu
3.1.1. Măsuri:	Dezvoltarea infrastructurii în mediul rural și susținerea unor programe investiționale - Infrastructură rutieră și edilitară
Scop:	Îmbunătățirea condițiilor de acces în comună, precum și la obiectivele de interes local. Construirea, modernizarea și mărirea capacității de trafic a drumurilor intra și extravilane aparținătoare localităților și a drumurilor de calitate inferioară care fac legătura între comunele învecinate.

	Ridicarea nivelului de trai și a serviciilor pentru populație prin dezvoltarea și modernizarea rețelei electrice. În unele părți ale localităților, dezvoltarea iluminatului public este foarte scăzut, dezvoltarea acestuia în comună fiind un scop prioritar.
Motive:	<p>În cadrul comunei este nevoie de îmbunătățirea drumurilor de circulație principală („culoare de drumuri publice”), precum și îmbunătățirea accesului la centrele zonelor periferice și la zonele de interes turistic din comună. Pe lângă acestea este indispensabilă modernizarea/reabilitarea drumurilor de calitate inferioară, construirea de drumuri noi, precum și a drumurilor intra și extravilane aparținând consiliului local, creșterea fluidizării traficului, ceea ce ajută nu numai la obținerea serviciilor, ci îmbunătățește și calitatea vieții cetățenilor. O problemă majoră în comună o constituie întreținerea drumurilor de pământ, pietruite și cele cu tratament bituminos.</p> <p>În zilele noastre, pentru ridicarea tuturor activităților economice, dar și pentru asigurarea unui nivel de trai normal pentru oameni, o condiție fundamentală este existența unei rețele electrice bine construite și cu o capacitate corespunzătoare. O rețea de iluminat public bine dezvoltată contribuie considerabil la îmbunătățirea siguranței publice și la scăderea numărului de accidente rutiere. Aceasta este astăzi deja o pretenție de bază a societății, care trebuie asigurată la un nivel corespunzător.</p>
Conținutul măsurilor:	<ul style="list-style-type: none"> - îmbunătățirea calității rețelei de drumuri publice de calitate inferioară, construirea de drumuri noi, modernizate - întreținerea, reabilitarea drumurilor intra și extravilane aparținând așezărilor - achiziționarea de utilaje și echipamente pentru întreținerea drumurilor de interes local - construirea legăturilor lipsă a drumurilor publice zonale, precum și între comunele învecinate - construirea de noi rețele electrice și electrificarea zonelor fără electricitate

	<ul style="list-style-type: none"> - modernizarea rețelelor electrice existente - dezvoltarea capacității stațiilor de transformatoare - dezvoltarea și modernizarea rețelei de iluminat public - amplasarea, întreținerea corpurilor noi de iluminat public
Locul realizării:	Comuna Telciu
Organizații colaboratoare:	APDRP, Guvernul Romaniei, Consiliul Local
Beneficiarii măsurilor:	Consiliul Local
Proiecte propuse:	<ul style="list-style-type: none"> - Reabilitarea și modernizarea drumurilor de acces în comuna Telciu; - Modernizarea și reabilitarea drumurilor comunale, a străzilor și drumurilor vecinale în zonele de interes din comună; - Modernizarea și reabilitarea drumurilor forestiere în zonele de interes turistic din comună; - Modernizare străzi în localitățile Telciu, Fiad, Telcișor și Bichigiu; - Amenajări de trotuare și rigole în localitățile Telciu, Fiad, Telcișor și Bichigiu în comuna Telciu; - Asigurarea unor rețele rutiere adecvate pentru ameliorarea accesului în zonele turistice; - Asigurarea dreptului la mobilitate și îmbunătățirea accesului în zonele critice: montane, localități izolate, slab populate, locuințe răzlețe; - Construcția/extinderea/modernizarea de poduri, podețe sau punți pietonale; - Reabilitarea/ modernizarea/extinderea rețelelor de energie electrică în comuna Telciu și electrificarea zonelor fără curent electric: Fiad, Valea Babii, Gura Bichigiului etc. - Investiții în realizarea de surse alternative de energie (apă, eoliană, solară, biomasă etc.); - Realizarea de rețele termice-încălzire la unitățile administrative și blocurile de locuințe;

	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea și construcția unor noi stații de transformare; - Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu gaz metan în satele din comună; - Dezvoltarea și modernizarea rețelelor de telecomunicații; - Dezvoltarea și modernizarea rețelei de iluminat public în localitățile comunei; - Reabilitarea/Modernizarea drumurilor de legătură cu unitățile administrativ teritoriale din județ și din județele vecine
Perioada realizării	2014 - 2020

3.Obiectiv specific	Diversificarea economiei rurale, dezvoltarea unor activități complementare non-agricole pentru creșterea calității vieții în comuna Telciu
3.1.2. Măsuri:	Dezvoltarea infrastructurii în mediul rural și susținerea unor programe investiționale - Infrastructura de sănătate, asistență socială și integrare
Scop:	<p>Îmbunătățirea stării de sănătate a populației. La îmbunătățirea stării de sănătate se ajunge prin crearea condițiilor unui sistem sanitar apropiat de populație, dezvoltarea sistemului instituțional prin informații necesare unui mod de viață sănătos, încurajarea individului și a comunităților să conștientizeze starea de sănătate, luarea unor măsuri care sprijină un mod de viață sănătos și îmbunătățirea condițiilor de prevenire și reabilitare. Îmbunătățirea stării de sănătate a populației comunei, mărirea egalității de șanse și asigurarea condițiilor de calitate a vieții.</p> <p>Scopul general este scăderea cauzelor care provoacă o stare de dezavantaj, crearea egalității de șanse pentru grupurile sociale afectate. Legat de aceasta, trebuie ajutată etnia rromă, cu un efectiv numeros și o tendință de creștere, a ridica nivelul lor de calificare și prin aceasta creșterea șanselor de a găsi un loc de</p>

	<p>muncă. Un scop general este dezvoltarea serviciilor sociale și a sistemului instituțional legat de acestea, întărirea organizațiilor civice care au o activitate socială. Trebuie avută în vedere modernizarea rețelei instituționale sociale existente (ridicarea concomitentă a condițiilor personale, profesionale și materiale) și lărgirea accesului la serviciile sociale, atât din punct de vedere al aspectului teritorial, cât și al capacității. Modernizarea și dezvoltarea serviciilor de asistență de bunăstare și sociale pentru copii, dezvoltarea infrastructurii acestora.</p>
Motive:	<p>Înrăutățirea în continuare a stării de sănătate a populației este un pericol, care pentru a fi evitat presupune acțiuni atât din punct de vedere economic, cât și social. Trebuie să îmbunătățim starea de sănătate a populației, prin modernizarea locațiilor de acordare a asistenței medicale, facilitarea accesului populației la medicamente, dezvoltarea infrastructurii sistemului de asistență socială din comună.</p>
Conținutul măsurilor:	<ul style="list-style-type: none"> - modernizarea dispensarului din comună - construirea de noi dispensare medicale în satele aparținătoare - îmbunătățirea condițiilor tehnice în dispensarul din comună - construirea, modernizarea cabinetelor de medici specialiști - construirea/modernizarea farmaciilor din comună - programe de grădiniță și școală generală pentru copiii defavorizați și un program-training legat de acestea pentru părinți - impulsionearea copiilor pentru a învăța mai departe în instituții școlare medii și superioare - organizarea cursurilor pentru informarea părinților copiilor - renovarea unor clădiri din comună cu destinație de centre de zi - construirea de cămine pentru copii și vârstnici - actualizarea serviciilor sociale și de bunăstare pentru copii, familii defavorizate, persoane excluse social etc.
Locul realizării:	Comuna Telciu
Organizații colaboratoare:	APDRP, Guvernul României, Ministerul Sănătății, Cabinete medicale, Consiliul Local, ONG-uri
Beneficiarii	Populația comunei, Consiliul Local, Cabinet Medic de familie,

măsurilor:	Cabinete medicale, Farmacii
Proiecte propuse:	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizarea clădirii Dispensarului medical din centrul de comună; - Înființarea unei unități spitalicești în comună; - Achiziționare aparatură medicală pentru Cabinet Medic de familie; - Achiziționare aparatură Cabinet Stomatologic; - Construcția/modernizarea farmaciilor; - Construire locuințe de serviciu pentru personalul sanitar și medici; - Înființarea de centre socio-medicale multifuncționale de permanență; - Construirea de Centre de Îngrijire și Asistență socială cu servicii alternative; - Înființarea serviciilor de asistență la domiciliu pentru vârstnici; - Construire centre de îngrijire pentru vârstnici; - Construire cantine sociale pentru familiile cu venituri reduse; - Programe de integrare socială a adulților în situația de excluziune socială din comună.
Perioada realizării	2014 - 2020

3. Obiectiv specific	Diversificarea economiei rurale, dezvoltarea unor activități complementare non-agricole pentru creșterea calității vieții în comuna Telciu
3.1.3. Măsuri:	Dezvoltarea infrastructurii în mediul rural și susținerea unor programe investiționale - Infrastructura culturală, educațională și religioasă
Scop:	<p>Dezvoltarea serviciilor culturale și a sistemului instituțional legat de acestea, precum și ridicarea nivelului cultural al populației. Lărgirea rețelei instituționale culturale și modernizarea ei, trebuie să îmbunătățească accesul la prestări culturale.</p> <p>Dezvoltarea tehnică și calitativă a sistemului instituțional de învățământ al comunei, întărirea colaborării între diferitele nivele de învățământ. Formarea unui sistem eficient de învățământ - la nivel de grădiniță și primar, care sunt funcționabile și oferă prestații de un nivel corespunzător, astfel putându-se micșora diferențele calitative din învățământ.</p> <p>Dezvoltarea serviciilor spirituale ale cultelor religioase și a sistemului instituțional legat de acestea privitor la asistența socială și ajutor pentru populație, ținând cont de marea încredere pe care populația o acorda bisericii, precum și ridicarea nivelului de conduită. Prin construirea de lăcase de cult, modernizarea și dotarea acestora, se crează premisa dezvoltării unei societăți ghidate de sisteme de valori general acceptate.</p>
Motive:	<p>Domeniul sistemului instituțional cultural este în transformare, în culturalizarea maselor, pe lângă instituțiile bugetare - adică împreună cu acestea, un rol tot mai important revine organizațiilor sociale cu activități proprii, organizațiilor civile. Pentru ridicarea nivelului cultural al populației este neapărată nevoie de dezvoltarea rețelei instituționale de cultură și de colecții publice, respectiv de sprijinirea organizațiilor care ajută la realizarea proiectelor culturale la nivel de localități și zone, ori a sarcinilor de păstrare a patrimoniului cultural.</p>

	<p>Dezvoltarea sistemului. Aceste scopuri se pot realiza având numai un suport infrastructural de calitate corespunzătoare. În acest sens trebuie îmbunătățită starea școlilor, a instituțiilor culturale și de calificare, echiparea lor, precum și instruirea generației mai tinere prin îmbinarea valorilor naturale și culturale locale. Indicatorul principal al dezvoltării unei comune este cantitatea și calitatea resurselor umane. Însă la resursa umană corespunzătoare care să ne stea la dispoziție se poate ajunge doar având suport instituțional corespunzător și o infrastructură dezvoltată.</p> <p>Pentru dezvoltarea valorilor morale trebuie îmbunătățită starea lăcașelor de cult din comună și construirea unora noi, precum și prezentarea generației mai tinere a sistemelor de valori transmise de religie.</p>
<p>Conținutul măsurilor:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea sistemului instituțional cultural susținut de consilii locale sau de alte organizații - Construirea caselor de cultură și ale comunităților, renovarea/reabilitarea celor existente - Organizarea unor programe culturale - Renovarea/reabilitarea clădirilor școlare existente, construirea unor clădiri noi pentru învățământ, inclusive în sistem Afterschool - Dezvoltarea sistemului instituțional de învățământ primar, mediu - Renovarea și dotarea lăcașelor de cult din comună - Construirea unor noi lăcașe de cult
<p>Locul realizării:</p>	<p>Comuna Telciu</p>
<p>Organizații colaboratoare:</p>	<p>APDRP, Guvernul României, Direcția județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Bistrița-Năsăud, muzee județene, organizații civile, biblioteci, cămine culturale, Ministerul Educației și Cercetării, Inspectoratul Școlar Județean Bistrița - Năsăud</p>
<p>Beneficiarii măsurilor:</p>	<p>Populația comunei, Consiliul Local, Bibliotecile, căminele culturale, Școlile din comună, Bisericile, ONG-uri</p>

Proiecte propuse:

- Consolidarea și modernizarea școlilor și a grădinițelor din localitățile Telciu, Fiad, Telcișor și Bichigiu;
- Dezvoltarea sistemului Afterschool;
- Dotarea cu mijloace moderne de învățământ și tehnică IT în școlile și grădinițele din comună;
- Îmbunătățirea bazei materiale din școlile din comună,
- Construirea unui Campus Școlar la Telciu;
- Dezvoltarea unor parcuri curriculare în școlile din comună, destinate reînvățării meșteșugurilor tradiționale și tehnicilor de artizanat, precum și învățarea practicilor pentru agroturim;
- Înființarea unor centre de regenerare a meșteșugurilor, case ale meșteșugarilor, care să concentreze tradițiile zonale;
- Înființarea muzeelor: *Valeria Peter Predescu și Atanasie Tudoran*;
- Renovarea căminelor culturale din localitățile Telciu, Fiad, Telcișor și Bichigiu;
- Dotarea căminelor culturale din localitățile Telciu, Fiad, Telcișor și Bichigiu;
- Dotarea bibliotecii comunale cu cărți în scopul îmbunătățirii vieții culturale în satele comunei;
- Dezvoltarea/Extinderea bazei sportive a comunei prin: modernizarea stadionului comunal și a terenului de fotbal, Sală de sport (handbal și volei), teren sintetic pentru volei, handbal, tenis de câmp, minifotbal;
- Susținerea asociațiilor sportive locale;
- Restaurarea monumentelor istorice aflate pe teritoriul comunei;
- Susținerea cultelor recunoscute de lege, existente pe teritoriul comunei Telciu în diverse activități;
- Sustinerea reabilitării/modernizării/dotării lăcașelor de cult aflate pe teritoriul comunei;
- Realizare Capelă și cimitir în Comuna Telciu.

Perioada realizării	2014 - 2020
---------------------	-------------

3. Obiectiv specific	Diversificarea economiei rurale, dezvoltarea unor activități complementare non-agricole pentru creșterea calității vieții în comuna Telciu
3.1.4. Măsuri:	Diversificarea activităților de turism rural
Scop:	<p>Prezentarea turiștilor a modului de viață rural, care să reprezinte o sursă suplimentară de venituri pentru populația locală.</p> <p>Asigurarea unor specialiști calificați în domeniul turismului, vorbitori de limbi străine.</p> <p>Sprijinirea colaborării organizațiilor, asociațiilor turistice.</p>
Motive:	<p>O formă de manifestare a turismului modern o constituie cunoașterea mediului înconjurător și a modului de trai rural. Turismul rural are perspective de dezvoltare în această zonă. Capacitatea de deservire este încă mică, de aceea este neapărată nevoie ca să se dezvolte capacitatea turismului rural din comună și a programelor aferente. Organizarea programelor interactive care ajută la prezentarea modului de viață sătesc.</p> <p>Condițiile natural din comună asigură posibilități foarte bune de practicare a turismului de pescuit.</p> <p>Cei care prestează servicii turistice în zonă de multe ori nu sunt calificați, pe lângă acestea, fiind generală necunoașterea limbilor străine. Aceste deficiențe se pot remedia prin reglementarea exigentă a calificărilor, însă la o schimbare radicală se poate ajunge numai dacă serviciile turistice vor fi oferite peste tot de angajați calificați bine pregătiți și vorbitori de limbi străine.</p> <p>Este nevoie de îmbunătățirea colaborării dintre organele de stat care funcționează în domeniul turismului, consiliile locale și județene, organizațiile private și non-profit.</p>
Conținutul măsurilor:	- susținerea investițiilor în vederea creării locurilor de muncă,

	<ul style="list-style-type: none"> - susținerea parteneriatelor public-privat, - măsuri active de combatere a șomajului și excluziunii sociale, - crearea unor locuri de cazare și de masă, ridicarea nivelului calității acestora, - dezvoltarea infrastructurii comunității, - crearea unor locuri care asigură petrecerea timpului liber, - creșterea duratei manifestărilor locale, - prezentarea ciclicității naturale a modului de viață sătesc, - înființarea unei organizații care reunește specialiștii în turism, - organizarea unor schimburi de experiență cu caracter ocazional, - elaborarea unui plan de dezvoltare de calificare turistică, prin includerea instituțiilor de învățământ existente, - evaluarea capacității instituțiilor care acordă calificările și a nivelului programelor și instruirii efectuate de acestea, - crearea unor locuri de pescuit, - popularea planificată cu pește, - măsuri pentru păstrarea stării ecologice a apelor naturale.
Locul realizării:	Comuna Telciu și județul Bistrița Năsăud
Organizații colaboratoare:	APDRP, Guvernul României, Consiliul Local, Consiliul Județean, Ocolul Silvic, Inspectoratul Școlar Județean, întreprinzători care dispun de locuri de cazare corespunzătoare, asociații turistice locale, din țară și/sau din străinătate.
Beneficiarii măsurilor:	Populația comunei, Consiliul Local, întreprinzători specializați în turism.
Proiecte propuse:	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea cadastrului general al comunei; - Reabilitare/Construire clădiri utilizate în agroturism; - Înființare sat de vacanță Telcișor, Fiad, Bichigiu; - Dezvoltarea unor sisteme de marketing turistic (pe

	<p>produse, activități turistice) și de parteneriate micro-regionale pentru agroturism;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sprijinirea gospodăriilor familiale, țărănești pentru transformarea în unități de cazare agroturistică; - Înființarea unor rețele de instruire a proprietarilor și lucrătorilor sezonieri pentru formarea antreprenorială și profesională; - Dezvoltarea unor produse de agroturism specifice comunei Telciu care să valorifice tradiții culturale, obiceiuri gastronomice, agricole, legende; - Dezvoltarea infrastructurii de acces la zonele turistice și agroturistice; - Specializarea zonelor rurale montane pe dezvoltarea turismului de iarnă (schi, obiceiuri de iarnă); - Construirea unei pârtii de schi și a unui patinoar; - Construirea unei piscine - Încurajarea unui turism rural activ care să încurajeze un stil de viață natural; - Valorificarea potențialului turistic legat de evenimente și sărbători ale comunei; -Valorificarea elementului de multiculturalitate în sporirea atractivității turismului rural; - Afilierea la centre de informare turistică care să desfășoare activități promoționale și de integrare în rețea a zonelor din comuna Telciu cu potențial turistic.
Perioada realizării	2014 - 2020

Capitolul VI

„HARTA” STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A COMUNEI TELCIU

OBIECTIVUL GENERAL PE TERMEN MEDIU 2013 – 2018

DIVERSIFICAREA ECONOMIEI COMUNEI, ASTFEL ÎNCÂT SĂ PERMITĂ ATRAGEREA DE VENITURI CARE SĂ ASIGURE DEZVOLTAREA DURABILĂ

INFRASTRUCTURĂ EDILITARĂ ȘI SPAȚIUL RURAL

- Realizarea unei rețele de canalizare, cu stație de epurare.
- Îmbunătățirea rețelei de drumuri de interes local.
- Reabilitarea unor imobile de interes public.
- Reabilitarea sistemului de iluminat public.
- Modernizarea rețelei de alimentare cu apă și a stației de tratare a apei.
- Inițierea demersurilor pentru realizarea unei platforme ecologice

EDUCAȚIE ȘI RESURSE UMANE

- Centru educațional în sistem „After School”.
- Centru de consiliere și sprijin pentru copii și părinți.
- Construirea unei baze sportive multifuncționale
- Mecanism de recompensare pentru elevii merituoși ai comunei.
- Sprijinirea persoanelor cu spirit antreprenorial.
- Susținerea și dezvoltarea serviciilor de asistență socială pentru persoanele aflate în dificultate (*minori, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități*);
- Informarea populației cu privire la utilitatea și modul de accesare a serviciilor de sănătate.
- Întărirea legăturilor dintre administrația publică locală și societatea civilă.

AGRICULTURĂ ȘI AGROTURISM

- Construirea unei piețe agroalimentare care să asigure spațiul de desfășurare a produselor realizate pe plan local.
- Intensificarea schimburilor comerciale cu produse agricole și promovarea acestora pe zone externe.
- Dezvoltarea unei agriculturi ecologice.
- Încurajarea realizării exploatațiilor agricole de dimensiuni medii și mari, capabile să dispună de o bază materială modernă.
- Sprijinirea inițiativelor locale pentru realizarea unor capacități de prelucrare a produselor agricole și zootehnice obținute în comună.

DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE ȘI COOPERAREA INTERINSTITUȚIONALĂ

- Instruirea și formarea continuă a personalului angajat în administrația publică locală.
- Corelarea serviciilor publice prestate cu resursele avute la dispoziție pe plan local și strategia de dezvoltare locală.
- Realizarea unor parteneriate și derularea unor programe care să faciliteze schimbul de experiență și bune practici cu autorități locale din țară și din străinătate.
- Utilizarea parteneriatului public-privat ca mecanism de atragere pe plan local a potențialilor investitori.